Ч. 263 (14.606). Львів, неділя 28. листопада 1937. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Четвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Відповідь барсельонського уряду дальше невідома.

Премієр Негрін приняв учора представників барсельонської преси і заявив їм, що відповідь барсельонського уряду опублікують щойно за 2—3 дні, коли британійський уряд познайомиться з її змістом.

ШІСТЬ УРЯДІВ І ДВА ПАРЛЯМЕНТИ, В ОДНОМУ МІСТІ.

Як подають з Ліссабони, у Барсельоні зібралося тепер 6 урядів, а саме: 1) еспанський, 2) катальонський, 3) баскійський, 4) уряд Маляги, 5) уряд Астурії, 6) уряд Сантандеру та два парляменти: еспанський і катальонський. Усі ці уряди відбувають кабінетні засідання і видають постанови.

У БРАЗИЛІЇ АРЕШТУВАЛИ ЕСПАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ВІЦЕКОНСУЛЯ.

Департамент публичного ладу замкнув „еспанський республиканський осередок" у Сао Павльо, Сантосі та в Сорокабі. Еспанського віцеконсуля в Сантосі арештовано.

БОМБАРДУЮТЬ.

Генерал Міяха заявив пресі, що 18 тримоторових літаків збомбардувало села Таранкон, Санта Круз, де ля Сарза і Ермітаже Ріянзарес. Багато жертв, великі шкоди.

„ХОЧЕМО ДОБРЕ ЖИТИ ЗІ ВСІМИ — ЗА ВИНЯТКОМ СССР".

Дипльоматичний аґент еспанського національного уряду в Льондоні кн. Альба заявив льондонському кореспондентові „Ентрансенжану" м. ін. таке: „Англія і Франція можуть бути певні, що Еспанія, яка твориться під проводом ґен. Франка, хоче миру з тими обома державами, як і з цілою Европою — за винятком СССР".

Японці хотять заняти у Шангаю почту, радіо та митні уряди.

Домеї подає, що японці хотять нині обсадити положені на терені міжнародньої концесії в Шангаю будинки пошти, телеграфу і радія, що належать до Китаю. Японські митні урядовці обіймуть нині всі митні уряди у шангайській пристані.

НА НАНКІН ЧИ НА ГАНКОВ?

Японський премієр кн. Коное заявив журналістам, що тепер годі йому передбачити, чи японська офензива звернеться на Нанкін, чи на Ганков. Ця остання місцевість важна тому, що має залізничу сполуку з Конконом, відкіля англійці зaосмотрюють Китай у зброю та муніцію.

ПОЩО ВИПОВІДАТИ ВІЙНУ?

Дальше кн. Коное заявив, що Японія готова постійно до переговорів з Китаєм, та ще не прийшла пора на це; тому всяке посередництво посторонніх держав є недоцільне. Виповідати війну Китаєві не треба, бо Японія не веде війни з китайським народом. Та не виключене, що зміна положення змусить Японію до того.

Сепаратистична змова в Сирії.

Уряд хоче уступити.

Як подають з Дамаску, сирійський уряд зібрав богатий матеріял про сепаратистичну змову на терені Джебель Друзз, Алеутії та інших областей під французьким мандатом.

Премієр Сирії Мардам Бей особисто порушить цю справу в Парижі, погрожуючи димісією, як не припиниться позакуліcова акція проти франко-сирійського договору.

Загально бояться, щоби Сирія не стала у найближчому майбутньому тереном кровавих заворушень, як Палестина чи Мароко.

Панарабський конґрес у Мецці заборонений.

Король Савдійської Арабії заборонив уладити в Мецці підчас прощ панарабський конґрес, що його скликав муфті Єрусалиму та інші арабські провідники; король поступив так мабуть з огляду на Англію.

Як заборони не відкличуть, конґрес відбудеться у Баґдаді.

Смертний присуд у Палестині.

Нині рано у вязниці в Акко повісили шейха Фарсана Саада. Є це перший виконаний смертний присуд військового суду в Палестині.

ЗАГРОЗА ГЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ.

У північній Палестині появилися летючки невідомого походження, яких автори взивають арабів зареаґувати на страчення Фарсана Саді, ґенеральним страйком. У цілій північній Палестині англійці скріпили свої станиці.

Чи Ви вже зложили свою жертву на українських інвалідів? Зложіть її негайно! Вашої помочі чекають найкращі сини України!

ПОЛІТИКА, ЧИ ЕКОНОМІКА?

Львів, 27. листопада 1937.

Чотиромісячна буджетова сесія польських законодатних установ уже в найближчих днях розпічне свої праці і перед громадянами Польщі стає питання, який вона матиме характер — суто політичний, чи навпаки, попри полагоду державного буджету в так званими державними конечностями — радше економічний з вирішенням справ, що мають економічну або соціяльну рису. Над програмою праць сойму і сенату радила недавно рада міністрів, як теж президент держави разом з премієром і маршалами обох законодатних палат і в поодиноких міністерствах іде праця над приготуванням проектів законів, що малиб бути вирішені на найближчій парляментарній сесії. В справі законодавчих праць відбулося у Варшаві 18. листопада ц. р. засідання польських послів і сенаторів з хліборобської групи, які рішили внести до сойму законопроекти про: 1) неподільність селянських господарств, 2) віддовження селянства, 3) управильнення селянських гіпотек, 4) зміну закону про хліборобські палати і 5) управильнення справ подвійного оподаткування акційних спілок та зміну доходового податку.

Ближчих подробиць про урядові проекти покищо не маємо і довідаємося про це щойно тоді, як їх внесуть у соймі. Тоді й дізнаємося теж і про мотиви урядової акції. Не слід тут забувати, що з минулої буджетової сесії залишилося кільканадцять законопроектів — урядових і з посольської ініціятиви, між ними деякі чималої ваги, як проект зміни закону про загальні суди і карну процедуру, проект права про устрій адвокатури, низка новелізаційних проектів про комунальні фінанси і про емерітальне право державних функціонарів та професійних військових, взорований на гітлерівськім законі проект посла Францішка Бартчака про неподільність селянських господарств та чимало інших, здебільша господарського і податкового змісту.

Очевидно, багато так званих господарських чи соціяльних законопроектів має на собі виразний політичний стемпель, хоч своїм змістом не входять вони у чисто політичну ділянку. До таких належать передовсім усі законопроекти, що вяжуться зі землеволодінням, як не менше і проекти зі шкільної чи самоуправної царини. Таке політичне значіння мають вони у першу чергу для нас, бо польська сторона самозрозуміло й у своєму інтересі трактує ті справи як неполітичні.

Як пекуче політікум, що його польський пар-
лямент мав би вирішити можливо якнайскорше
і яке є сьогодні Рубіконом для двох польських
таборів — урядового й опозиційного — є справа
зміни виборчих ординацій до сойму й сенату і
після цього негайне розвязання парляменту та
розписання нових виборів і основна зміна зако-
ну про територіяльну самоуправу. Ці обі справи,
вокрема першу, вважають людовці і соціялісти
за таку важну, що без її двигнення з місця не-
можливі, на їх думку, ніякі розмови з урядом.
Здалека долучається до цього і справа цілкови-
тої амнестії та повороту до краю польської полі-
тичної берестейської еміграції, передовсім В.
Вітоса. Менше ці справи акцентує польська ен-
деція, яка все ще думає, що сама візьме керму
влади в польській державі у свої руки і яка
врештою дала чимало своєї крови новому полі-
тичному таборові полк. Адама Коца, а у Східній
Галичині є нині фактичною авангардою речників
цього нового табору ген. Токаржевського-Кара-
шевича і полк. Пашкевича. Новостворена Партія
Праці під проводом Корфантого як група роз-
мірно нечисленна і здебільша регіональна — у
недалекій розгривці не матиме рішального зна-
чіння.

Від девяти місяців монтується Обуз Зедно-
чення Народовего (ОЗН) і ще не готовий та не
відомо, чи вже у найближчій парляментарній
сесії виступить він у законодатних установах як
оформлена назовні окрема парляментарна гру-
па. Одно відоме, а саме, що у його нутрі істну-
ють впливові групи колишніх комбатантів-легіо-
ністів і пеовяків, що й від себе видвигнули до-
магання перебудови польського парляменту, під-
черкуючи при тому, що вона має мати демокра-
тичну фасаду, поза яку не сміє вкрастися до се-
редини тоталізм з диктатурою.

Виходить, що цілий сучасний польський по-
літичний світ — за винятком, очевидно, кому-
ністичного підпілля — згідний у тому, що дотe-
перішня концепція трійці: Славек—Цар—По-
доський щодо устрою польського парляментар-
ного життя потерпіла невдачу і потребує основ-
ного ремонту. Ріжниці істнують тільки щодо
розмірів ремонту і часу, коли його слід переве-
сти. Практично, чи питання цього ремонту ви-
рине вже у цій парляментарній сесії, що зроби-
лоб її відразу високополітичною, чи його пола-
года буде відложена на пізніші роки. Багато
фактів промовляє за тим, що сесія 1937-38 р.
не буде мати на денному порядку виборчих ор-
динацій до сойму й сенату, де польська опозиція
не має сьогодні свого представництва, хоч ця
справа не зникне вже більше з польського полі-
тичного овиду, а її дух буде завжди живий у
скромній домівці при вул. Вейській у Варшаві.

Поза реформою виборчого парляментарного
права є до полагоди в соймі й сенаті довга низ-
ка важливих для нас справ зі суто політичним
посмаком, хоч безпосередньо торкаються вони
господарської, соціяльної, часом і національної
ділянки. Тут без сумніву найважніші для нашо-
го народу будуть проекти законів, що торка-
ються землеволодіння.

Не треба й доказувати ваги земельної спра-
ви, якій „Діло“ присвячує так багато місця. Цю
справу активізує скріплення кольонізаційної ак-
ції і цупко додержуване польське гасло: „Ні
пяди землі в українські руки“, як теж нова ко-
льонізаційна метода з пляновою будовою нових
польських сіл на парцельованих у нас двір-
ських обшарах. З другого боку пригадує нашо-
му хліборобові цю справді життєву для нього
справу і давніший закон про виконання земель-
ної реформи з 1925. р., і зновелізований закон
про границі держави з 1936. р., а найбільше за-
кон з квітня 1937. р. про обмеження в обороті
наділами, що повстали з парцеляції.

Так отже ця сесія сойму і сенату буде тіль-
ки фабрикою ріжних нових законів (проектів
має вплинути коло сто!), нераз для громадян
цілковито непопулярних, як нпр. деякі податкові
проекти. Та крім цього вирішаться там і згада-
ні вище проекти з ділянки аграрного законодав-
ства, що їх слід зарахувати теж до справ висо-
ко-політичних, бо своїм змістом врізуються вони
дуже глибоко не тільки у господарські відноси-
ни, але теж у польсько-українські взаємини,
поглиблюючи й поширюючи дуже значно прірву
між поляками й українцями, яку так важко за-
сипати.

Тому і перед нами нова вимога дальшої
оборони наших поважно загрожених становищ
— у першу чергу в аграрній і соціяльній ділянці,
що їх несе зі собою головно проект про непо-
дільність селянських господарств.

Д-р Степан Баран.

Буковинський листопад.

(Від нашого кореспондента).

Чернівці, 23. XI. 1937.

І цим разом незамітно минули роковини перевороту на Буковині. Не згадала їх навіть наша преса. Майже два повні десятиліття закрили спогад кількох днів українського зриву.

Нечисленні спомини учасників тих, тепер здавалось би, казкових подій, навіть не дали повного огляду великої події, а обмежились звичайно на переказі особистих міркувань.

Правда, і румунська мемуаристика теж небагата, але її браки виповнюють видання ріжних державних установ. Коли сьогодні згадуємо 19-і роковини перевороту на Буковині, то не вичисляємо подробиць і не тут місце провірювати вірність дотепер поміщених споминів.

Підчас майже двох тижнів рішилася доля Буковини.

На 24. X. 1918 буковинська „Краєва Рада“ проголосила злуку української частини Буковини з Галичиною. У відповідь на це, на 27. X. рішив „Консіліул національ роман“ злуку цілої Буковини з румунським Семигородом. Обидва рішення пропречисті. Вони вказують на те, як у р. 1918. розяснювали засаду самоозначення народів.

Для одних самоозначення стало святим поняттям міжнародного права, для других зручною політичною вимівкою. І ці, протилежні собі рішення обидвох національних рад та їх стриманість супроти ще урядуючого намісника Австрії графа Еццорфа, продовжували з дня на день агонію австрійського правління на Буковині.

Аж на 6. XI., після порозуміння предсідника української „Краєвої Ради“, бл. п. інсп. Омеляна Поповича з румунським послом Ончулом, щодо поділу Буковини на дві частини (північну українську до ріки Серет, та полудневу румунську), аж тоді уступив австрійський намісник. Того самого дня, вполудне, перебрали українці владу в Чернівцях.

Але „Консіліул Національ Роман“, під проводом Янка Флондора, не визнав цього поділу Буковини підписаного „національним зрадником Ончулем“ і тайно попросив помочі в румунської армії. Цікаво відмітити, що ті самі радні покликувались не тільки на суверенні права румунського народу на Буковині, (розуміється не признаючи тих самих прав другому автохтонному населенню — українцям), але додали ще таке, думаємо, зайве оправдання: зажадали військової інтервенції, аби випередити „українську окупацію Буковини“.

Чи такий страх був оправданий, про це говорять самі факти: ще на 1. XI. відкомандували єдину українську військову частину, сотню У. С. С., до Львова, а демобілізовані австрійські полки (22. полк стрільців, та 41-ший піхоти) поставились байдуже, як не ворожо до новоствореної української влади.

Не ліпше стояла справа в румунів. Окрім їх „вільсонівського“ рішення — що явно нарушувало права сусіднього народу — „Консіліул“ не був у стані ані фактично опанувати цілу область, аби її прилучити до інших земель... І тому найшов новий вихід: інтервенцію проти „української анархії в Чернівцях“.

Але таку „анархію“ викликували самі чужинці, що становили велику більшість чернівецького населення та ті безнастанні транспорти здеморалізованих вояків усіх армій та фронтів. І колиб у дійсности були в Чернівцях українські військові сили, то до цієї анархії не прийшлоб і все випалоб інакше.

І тут виринає інше питання. Чому не утворились тут військові частини? На це моглиб відповісти сотн. Драґан та учитель Іванович, яким „Краєва Рада“ завчасу доручила зорганізувати демобілізованих українських вояків. Коли 6. XI. доручено пор. інж. І. Поповичеві створити наоспіх українську „міліцію“, то вже було запізно. Доля Буковини була вже вирішена, дарма що цього не розуміли українські радні... „Міліція“ зложена з учнів та передміських молодиків, не могла опанувати наслідків розвалу Австрії, а ще менше стримати дивізію реґулярної армії, що дня 11. XI. заняла Чернівці...

Згадавши ці листопадові дні, ми відмітили те відродження „політично невироблених“ буковинців, аби вказати на їх захоплення великою зміною. Всі надії були звернені на Київ та Львів, при цілковитім браку відомостей та якоїсь можливої помочі. І це відвертало увагу від дійсности...

Австрія розпалась, але залишила по собі тавро своєрідної демократії. Рішення „Краєвої Ради“ падали аж по кількаденних нарадах (при тім протоколи пропали, а про „тайні“ рішення знало ціле місто). З одної сторони показалося недовіря у власні сили та всякі можливі застереження (засада соц.-дем. Безпалка: „Не дразнити інших співгромадян), з другої сторони були палкі виступи, підсилені тільки уявою (проф. Кордуба жадав теоретично: „заняти все“, однак не вказав, де ті одиниці, які моглиб поодинокі становища перебрати). Замість спокійно та поступнево розглянути всі адміністративні питання, довелося предс. „Краєвої Ради“, інсп. Поповичеві, заспокоювати словесну енерґію деяких радних.

І так минали найцінніші дні. Із Львова ні помочи, ні вказівок — хіба новини, які розчаровували.

І це роззброїло ще більше буковинців. Вони втратили надію, коли опинились серед нових непередбачених обставин.

Сталось те, що в 1916. р. рішила Антанта.

ов.

но, систематично, безупинно. Поруч із ними всі світські, і політичні і господарські кола, бо ця проблема означає небезпеку загибелі нації. А що вона тісно звязана з соціяльним питанням — з матеріяльними злиднями села — то треба подумати, як прийти матерям з допомогою. Українська селянка не може з острахом думати про те, чим прогодує немовлята. Про це мусить думати ціла нація!

Д-р Попович Мирослав.

НА ПОМІЧ!

Поможім дітям, що не вміють читати й писати по українськи.

Всі культурні народи світу вважають анальфабетизм за шкідливе явище. Для народів недержавних, яким загрожує денаціоналізація, анальфабетизм, особливож невміння читати й писати рідною мовою (при знанні чужої мови) — це просто смертельна небезпека.

Така власне небезпека загрожує нашому народові на північно-західних землях, передовсім на Поліссі, Холмщині й Підляшші, де в програмі народніх шкіл української мови зовсім нема; по скінченні цих шкіл наші діти, знаючи польську мову й маючи можливість читати польські книжки та часописи, по українськи ні читати ні писати не вміють. Немов ті сліпці, стоять вони біля джерел рідного духа й культури і не бачать їх, не можуть з них пити.

На Волині школи „утраквістичні", але, на жаль, не з усіх цих шкіл виходять наші діти з умінням читати й писати в рідній мові. І для них, хоча й у меншій мірі, істнує та сама небезпека.

Але крім тих дітей, що попадають у стіни школи, значний відсоток нашої дітвори залишається цілковито поза школою і з року на рік збільшує собою величезну рать духових сліпців. Правильно хтось сказав, що цих сліпців не можна брати під увагу, коли кажемо про кількість нашого вартісного українського населення. Це наш сирий матеріял, який кожної хвилини можемо втратити, а бодай — не можемо використати його для осягнення нашої національної мети.

Тому справа боротьби з оцим нашим українським анальфабетизмом на північно-західних землях має надзвичайно велику вагу. З цією боротьбою ми дуже спізнилися: маємо вже великі маси хлопців і дівчат, що вміють читати тільки по польськи.

Та не менше маємо й цілковитих анальфабетів що завтра стануть батьками й матерями нового, ще темнішого покоління.

Найвищий час, щоб українське громадянство поважно задумалося над небезпекою денаціоналізації, що особливо сильно загрожує нам на Поліссі по той бік Буга. Найвищий час розпочати з цим явищем плянову боротьбу.

Тому-то з особливою приємністю треба привітати виданий Т-вом „Рідна Школа" букварець „Хочу читати" з передмовою п. С. Хруцького, зложений спеціяльно для тих дітей, які вміють читати й писати по польськи, але не вчилися по українськи. Букварець зложено так, що така дитина може сама, без чужої помочі, навчитися рідного читання й писання. Але цей букварець-самоучок стане добре в пригоді й тим дітям та старшій молоді, що зовсім не вміють ні читати ні писати.

Отак, на сором 20-му століттю, мусимо вертатись до часів Шевченка, Грінченка, Уманця й ін. та самі вчити наших дітей рідної мови у своїх хатах зі спеціяльно зложених букварців.

Не торкаючись тут методичних питань, що їх викликує книжечка „Хочу читати", скажемо лише, що вона є така, якої власне нам потрібно під цей час. Колиб наші інтеліґенти зацікавились нею та вжили можливих заходів, щоб вона поширилася по наших селах у якнайбільшому числі, то бодай частину нашого національного лиха ми без сумніву побороли б.

Булоб дуже сумно, колиб ми всі цією святою справою не зацікавилися.

В. О

До колишніх учнів, абітурієнтів і вчителів

І. УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГІМНАЗІЇ У ЛЬВОВІ.

У найближчому 1938-му році відбудеться в Українській Академічній Гімназії у Львові остання з черги матура клясичного типу. Будуть це одночасно 60-ті роковини першої матури в рідній мові у тому найстаршому українському середньошкільному заведенні. З цієї нагоди склався Комітет колишніх абітурієнтів Академічної Ґімназії у Львові, який рішив відсвяткувати ті роковини та передусім видати пропамятну книжку-альманах, з історією Академічної Ґімназії, низкою споминів колишніх її учнів і вчителів та з поіменним виказом вихованків і педаґоґів тієї школи.

Звертаємось оцим до всіх тих, які вийшли з отих шкільних мурів та які зберігли у вдячній памяті цікаві спомини з своїх молодечих ґімназіяльних літ, або з літ своєї педаґоґічної праці в Академічній Гімназії, а також до всіх, що мають до історії Академічної Гімназії якінебудь матеріяли, щоб були ласкаві прислати їх Видавничо-Редакційному Комітетові. Охочих допомогти нам у цьому виданні своєю порадою чи то порозумітись щодо евент. списання своїх споминів — просимо теж звернутися до нас. Будемо вдячні за всякий відгук, як доказ спільного сентименту до школи, в якій ми перевели кілька літ нашої молодости.

Видавничо-Редакційний Комітет Альманаху Академічної Гімназії у Львові:
Д-р Богдан Барвінський, Д-р Йосиф Пеленський, Іван Кедрин.

Всі українські часописи в краю і на чужині дуже просимо цей наш поклик передрукувати.

З польської преси.

Ол. Бохенський проти боєвого антисемітизму.

В останьому числі „Політики" з 25. ц. м. находимо обширну статтю Олександра Бохенського п. н. „Смертельна жидівська небезпека", з якої виходить, що автор властиво має на увазі — смертельну небезпеку, яка грозить державі від безупинних протижидівських галабурд.

Ціла стаття є гострою атакою на ендеків, при чому автор виразно застерігається, що не має на увазі мериторичних засновків протижидівського становища, лише їх методи боротьби з жидами. При цій нагоді автор пригадує, що й жиди виступили були проти нього, закидуючи йому антисемітизм, бо їм не сподобались його погляди на шкідливі жидівські впливи на деякі ділянки польського національного чи загально державного життя (закордонна політика). Велику частину вини у цьому, що тепер діється на польсько-жидівському відтинку, автор приписує ОЗН-ві за його націоналістичне баламуцтво. „Всі поляки (каже Ол. Бохенський) є націоналістами та бачать найвищий сучасний критерій у величині польського народу. Але майже всі бажають осягнути ту величину іншими шляхами". Озон, мовляв, бачив шлях до величини польського народу у зєдиненні всіх сил до боротьби з зовнішнім ворогом, яка „неминуче чекає поляків". Тій начальній меті мали бути підпорядковані всі пункти меншинової, господарської, суспільної і культурної політики. Зате „обуз народови" бачив дорогу до великої польської нації у повному відсепаруванні себе від жидів. Цей мотив послужив Стронніцтву Народовому як аргумент, щоб не брати участи у святі 11. листопада і видно всім ендекам промовив до переконання, бо ендецькі низи його одобрили: щоб спільним святкуванням польських державних роковин не відтягати уваги від найбільшої небезпеки, якою є жиди...

Автор різко виступає проти „погромових тенденцій молоді і проти якогонебудь і кимнебудь — толерування тенденцій. „З хвилиною, коли юрба зрозуміє, що може безкарно грабувати і палити жидівські крамниці, то завтра піде грабувати і палити будинок староства чи суду. Інстинкти мас є завжди і всюди ті самі, і зправила ніколи рознуздана бестія юрби не зупиняється на тих межах, що їх визначать їй провідники над зеленим столиком. Ми писали, що коли пять днів по черзі вибухають петарди під жидівськими домами у Пшитику, то шоста може вибухнути і під віллею у Малих Свідрах. Ціле загострення проблеми боротьби з жидами ми клали на рахунок слабости певних чинників, які є відповідальні за стан порядку в краю та відповідять перед історією".

Торкаючись мериторичних причин антисемітизму, автор зазначує, що „не можна промовчати величезної небезпеки, на яку наражує нас вплив жидів на польську політику. Це торкається однаково господарських справ, як і нпр. закордоної політики, яка мусить залишитись незалежна не тільки від чужинецьких великодержав, але й від інтересів жидівської меншини у Німеччині". Автор висловлює жаль, що жиди, кермовані ненавистю до Гітлера, втовхають Польщу на шкідливі для неї шляхи. (В тому місці автор не є послідовний: зі свого погляду, як прихильник нинішньої польської закордоної політики, він має повну правду, але він забуває, що чейже ендеки, які інспірують та ведуть всю протижидівську кампанію, щодо закордонної політики мають акуратно ту саму програму, як і жиди: проросійську і протинімецьку орієнтацію! Цікаво, що п. Ол. Бохенський не звернув уваги на той капітальний парадокс ендецької політики, надзвичайно характеристичний для нинішніх польських відносин, як то на плятформі закордонної політики на одній лінії найшлись і ендеки завдяки своєму старому русофільству, і пепеси завдяки своїй приналежности до II. Інтернаціоналу, і жиди завдяки своїй ненависті до Гітлера!).

Тут автор бе на алярм з приводу страшної небезпеки, яка грозить Польщі однаково від зовнішніх ворогів, як і внутрішнього положення. „Міжнародне положення Польщі може стати з дня на день трагічне, Минає рік за роком, щезає недавня слабість наших двох вели-

Сила Японії на морях.

III. СУПЕРНИЦТВО З АНГЛІЄЮ ТА З АМЕРИКОЮ.

Світова війна мала корисний вплив на розвиток японського господарства. Надвишка вивозу над привозом піднеслася з 1915 до 1917 р. з 176-ох до 567-ох міліонів енів. Зате японські довги обнизилися з 2.070,000.000 (1913 р.) до 1.800,000.000 (1919) а її закордонні вірительности піднеслися за той час з 846,000.000 до 3.320,000.000 енів.

Мирові договори признали Японії 800,000.000 німецьких марок відшкодування, яке Німеччина мусіла сплатити товарами, що їх японці самі вибрали. Японія вихіснувала це на розбудову своєї фльоти, яку вона збільшила на 6 нових воєнних кораблів (30.600 до 38.800 тон), 2 кружляки (по 27.500 тон), летунську базу, торпедовці та підводні човни. Та тим японці не вдоволилися: вони рішили перевищити у морських силах Америку й Англію. Деяку перешкоду в тих морських зброєннях становили гасла демократично-ліберального пацифізму Вільзона, що вдерлись до Японії після світової війни. Перший раз прем'єром стає нешляхтич, ліберал Тара, якого уряд був настроєний компромісово. Він уважав, що неможливо дотримати кроку Злученим Державам, які від 1915 р. збудували 12. великих боєвих кораблів, 6 кружляків по 7.000 тон, 150 контрторпедовців та 75 підводних човнів.

Все таки японський уряд перевів підготову до морської конференції, що відбулась у Вашингтоні зимою 1921—22 р. Формально завданням цієї конференції було зменшити морські зброєння згідно з 8. статтею пакту Ліги Націй, на ділі йшло про притуплення англьо-американського суперництва, що розгорілось було тоді на всіх фронтах і загрожувало отвертим конфліктом за сирівці. Крім морських зброєнь мала вашингтонська конференція розглянути також справу поділу нафтової ропи та довести до нових політичних констеляцій.

В інтересі обох суперників, англьо-американській конференції дали міжнародний характер запрошуючи на неї представників Японії, Франції та Італії.

Прем'єр Гара хотів особисто взяти участь у вашингтонській конференції, та у міжчасі мілітаристи вбили його. Під впливом тої події японська делегація виявила дуже мало рішучости й енергії та не зуміла вихіснувати поважного англьо-американського загострення, що довело було до війни між двома республиками Середущої Америки Панамою та Костарікою. Коли англійська делегація приїхала до Америки, преса повитала її неприхильно, перед британською амбасадою дійшло до демонстрацій. Японська депутація тої обставини не вихіснувала, не перешкодила у співпраці британських і американських морських експертів. Вони погодилися на некорисне для Японії відношення воєнних фльот (3:5:5), та й до того втратили союзника — Англію, яка під натиском Америки та своїх доміній Канади й Австралії виповіла Японії пакт приязни з 1902 р. Японська дипльоматія яка тепер так по мистецьки зеднує собі союзників, яка так вміло шахує Англію, зеднуючи собі невтральність доміній закупами сирівців, у тих часах не зуміла охоронитися перед втратою союзника. Кожна конференція 9-ох держав принесла супроти Китаю засаду „отворених дверей" і зажадала, щоб Японія звернула Китаєві Шантун. Японська делегація погодилась і на те.

Японська суспільність не розуміла такої поведінки своїх представників у Вашингтоні, опісля почала підозрівати, що вони перекуплені. Обурення потрясло цілим краєм, 11-ох старшин маринарки зробило гаракірі зі сорому, що Японія так зневажена.

Не зважаючи на все, Японія підписала вашингтонський договір, який обовязував до кінця минулого року. Одні називали його „першим кроком до загального мира", інші архитвором дипльоматичної облуди. Він обмежив тонаж японських панцирників до 320.000 тон, дозволюючи Америці й Англії будувати панцирники загальної поємности 533.400 тон.

На основі цього договору Америка мусіла закинути дальшу будову на пів викінченого морського велитня „Меріленд" та відкликати замовлення на 6 нових велитенських кружляків. Японія мусіла знищити свої гордощі — два супердредназти, з яких кожний мав по 10 40.6-центиметрових гармат. Не зважаючи на завзяті протести, оба кораблі затоплено. Цей день став днем національної жалоби та поглибив ненависть до Америки, яка на думку японських мас поборює Японію виключно зі злоби.

Зрештою у вашингтонському договорі Америка перемогла не лише Японію але й Англію, яка принимаючи паритет з Америкою, виріклася своєї предвічної засади морської переваги над кожною іншою державою.

З того часу керма японської імперії знову перейшла в руки енергійних, відповідальних людей. Коли у Льондоні зібралася морська конференція, щоби заступити вигасаючий вашингтонський договір новим, японська делегація заняла непримирне становище і покинула наради, залишаючи своєму урядові вільну руку.

Чи український нарід вимирає?!

Статистика державної служби здоровля в Польщі нотує від кількох літ цікавий прояв: відсоток народин у греко-католиків значно обнизився від кількох літ, а відсоток смертности піднісся. Що це значить? Це значить, що українці так, як французи, чимраз менше мають дітей та рівночасно чимраз більше вмирає українців в порівнанні з давнішими літами.

Це трагічне явище. Французи мають свою державу, у Франції живе коло 3 міліони чужинців, у Франції яких 50 тисяч чужинців річно асимілюється, — отже Франція вкінці може собі дозволити на те, щоби родини мали по одній дитині. У нас — українців інакше: держави своєї не маємо, ніхто до нас, як нації, не переходить, — навпаки, рікрічно тратимо тисячі одиниць, які переходять на інший обряд та до іншої національности. Світова кріза, загальне зубожіння селян, жахливий санітарний стан серед українських мас, а в наслідку і погіршання загального стану здоровля серед українських селян — усе це є причиною, що відсоток смертности серед греко-католиків збільшився.

Але чому скількість народин серед українців щораз менша?! І тут треба сказати те, про що голосно не говориться, хоч треба проти цього голосно кричати. Найважнішою причиною зменшення народин серед українців є те, що наші селянки в останньому часі дуже часто переривають тяжу, не хотячи мати дітей. Це найголовніша причина, чому відсоток народин серед греко-католиків в останніх літах так сильно скорчився.

Не хотіти мати дітей — це проступок супроти християнської моралі та проступок супроти українського народу. Сьогодні є багато вже таких сіл у Галичині, де відсоток смертности перевищає відсоток народин. Коли за рік народиться у якімсь селі прм. 36 дітей то рівночасно в тому самому селі за рік вмирає 39 осіб. Якщо такий стан буде дальше тривати, то можна математично вирахувати, коли в тому селі українці дійдуть до малої меншини вимираючих могікан.

Наші селянки навіть в найдальших закутинах краю стараються не мати дітей, чи мати їх не більше, як одно або двоє. А тому, що смертність серед немовлят у греко-католиків значно більша, ніж у поляків, отже і та одна дитина чи двоє дітей селянки дуже часто вмирає у перших роках дитинства. Після того здебільша така родина залишається бездітна, бо не хоче „знову журитися".

Над цією трагічною ситуацією треба призадуматися. Треба розпочати серед українських селян і міщан сильно-зорганізовану акцію, яка пятнувалаб жінок, які бороняться перед материнством, природним жіночим покликанням. Треба зробити з цієї справи масову акцію, яка порушилаб увесь нарід.

У цій справі повинні в першу чергу забрати слово духовні кола, і не час до часу, а постійно

бунт проти всяких зверхніх „фактів", що перетипувалися в калейдоскопі літератури, яка відтворювала людину як члена суспільности в ріжних взаєминах із іншими членами суспільности, як жертву всяких людських і позалюдських, невблаганих законів. Европейському письменникові набридли небувалі та неймовірні ситуації, типи всяких професій і країн, кольори ріжних середовищ і настроїв, поперехрещувані вузли інтриґ і штукарства „пуенти" — він хотів чогось „глибшого", ближчого до своїх індивідуальних переживань.

Так, але ми цього всього не мали. Ми не маємо досі ніодного широко розробленого жанру новелі: соціяльної, історичної, кримінальної, психольоґічної, екзотичної, фільософічної, фантастичної... Інтеліґенції, як кляси не змалювали наші письменники в тих усіх її конфліктах, з якими кожний з нас має до діла при виборі професії, в родині, в подружжі, як громадянин у відношенні до інших кляс, супроти всіх національних і загально-людських проблем.

Відомо, що новеліст може писати про все. Чехов сказав раз задиркувато: „Хочете? Напишу новелю про оцю попельничку!" себто що не потребує шукати сюжету. Та саме він створив тип новелі, яку незвичайно важко наслідувати. Його найкраща учениця та звеличниця Катерина Менсфілд передавала ледви помітні події буденщини, свідомо оминаючи „фабули" і закінчення з розвязкою. У такому мистецтві любувався Фльобер, автор „Простої душі"; деякі такі зразки найдемо в нашого Коцюбинського, але йти за ними небезпешно.

Чи не заохочували Вас ніколи справжні новелісти пошукати таких сюжетів, які вивели Меріме, Доде, Мопасан, Гоголь, Турґенев, К. Ф. Маєр, Брет Гарт, Е. По, Якобсен, Банґ або цілий ряд австрійських і мадярських сучасних новелістів? Новелістові не вільно нарікати на вбоге життя, що не приносить матеріялу. З найбільше провінціяльних закутин і з найбільше сірих людей уміли бистрі обсерватори творити картини, на тлі яких людина виступала з усіма тими своєрідними рисами, що їх не зможе відтворити ніодин ґеній, коли не знає даного краю і психольоґії його мешканців.

Того, що кожний із нас знає про своїх знайомих, і часом оповідає, як останні сензації в товаристві — для сюжету досить. Історії про людей ніколи не знудяться людям. Наша новеля тужить за сюжетом від хвилини, коли вона вродилася, як дитина за молоком своєї мами. Коли Ви вмієте вимотати новелю як шовкопрядка із сама з себе павутиння — то чому не зуміли б Ви випристи її з життя інших людей, що стають жертвами метаморфоз, катастроф, землетрусів і катаклізмів, про які щодня пише поважна, вулична і часом гумористична преса?

Нудять Вас усі ці новини? На те Ви новеліст, щоб із кількох банальних створити одну нову пересічну

Чому припізнилась у нас будова українського театру у Львові по світовій війні?

Я обіцяв відповісти й на цей запит нашого громадянства у моїй попередній статті про технічно-будівельні перепони і тому подаю дотичні адміністраційні супротивности, котрі не дали нам виконати того, що було нашим бажанням.

Контрактом з 1. серпня 1903 року купив Комітет будови українського театру у Львові від родини Млончинських реальність під ч. к. 182/4 у Львові, положену на стоці вулиць Сикстуської і Льва Сапіги, бо вважав наріжний грунт цеї реальности за найвідповідніше місце під будову театру з чотирма вільними фронтами. Комітет зараз приступив до сплати гіпотечних довгів цієї реальности, як також до помірів цілого грунту, щоб відпродати злишні парцелі і зискати якусь квоту на будову театру, а наріжну частину тогож грунту призначити на будову самого театру.

Щодо розміру і положення тої будівельної парцелі предложили ми відповідні пляни помірів Магістратові міста Львова. Та він постановою з 19. березня 1904, до ч. 83.906/903 відповів, що мусимо відступити потрібну кількість грунту на нові вулиці з реальности під ч. к. 18 2/4 у Львові, бо без цього Магістрат не дасть дозволу на забудування парцель, які будуть виділені з тої реальности.

Відтак візвав Магістрат міста Львова письмом з 10. грудня 1906 до ч. 126.210/III, щоб Комітет будови нашого театру відпарканив грунт, призначений під будову театру, під загрозою гривни і примусових засобів.

А далі постановою з 19. серпня 1908 до ч. 69.342/III, візвав Магістрат міста Львова, щоб негайно відступити грунт, потрібний на нові вулиці з ч. к. 18 2/4 у Львові, бо без цього Магістрат відмовить дозволу на забудування парцель, виділених з тої реальности.

Наслідком тих понаглень і загроз Комітет будови українського театру у Львові згодився **відступити громаді міста Львова на власність** на утворення нових вулиць, а саме вулиць: Шашкевича і Котляревського та на продовження вулиці Шашкевича, **простір 409 квадратових сяжнів (1489 квадратових метрів)** зі своєї реальности ч. к. 18 2/4 у Львові. А за це Магістрат міста Львова постановою з 7. травня 1912, до ч. 42951/III, **затвердив ситуаційний плян будівельний парцелі ч. кат. 4953/2 в обемі: 471** квадратових сяжнів (1.694 квадратових метрів) **на будову українського театру.**

Отсією відплатною умовою, заключеною з Магістратом міста Львова, набули ми **правосильно: управнення забудувати цю парцелю.** І це переведено на карті А. гіпотечного виказу ч. 1336, II. дільниці книги грунтової громади міста Львова.

Коли на цій підставі підготовлялися пляни будови нашого театру у Львові, вибухла в 1914 р. світова війна і через це відложено з конечности будову нашого театру. По війні, наслідком заломання австрійсько-угорської державної валюти, здевалювались у значній частині і зібрані фонди на будову театру. Але зате кооператива „Український Театр" у Львові приступила до збирання потрібних фондів, щоб разом з Комітетом будови театру приступити до будови нашого театру.

Колиж ми з повстанням польської держави звернулися до львівського Магістрату за затвердженням плянів будови на усталеній правосильно будівельній парцелі, то цей Магістрат відповів, що не погоджується, щоб ми будували Український театр на цій площі, бо по другій стороні вулиці Сикстуської стоїть костел Марії Магдалини, а це не лицює, щоб побіч костела з другої сторони вулиці стояв театр. Нічого не помогли наші представлення, що костел Марії Магдалини стояв уже перед світовою війною на тому самому місці і не був ніякою перепоною та що ми маємо правосильно Магістратом міста Львова — за відступлення грунтів під вулиці — призначене місце на будову українського театру. І тому Комітет будови українського театру мусів погодитися з думкою, щоби приступити тільки до **будови дому з концертовою салею, а не театру,** в межах правосильно затвердженої в 1912 році регуляційної лінії на нашій площі, на стоці вулиць Сикстуської і Льва Сапіги.

Опісля, в 1932 році, упорядкували ми табулярну власність згаданої площі на **Кооперативу „Український Дім"** у гіпотечному виказі ч. 1336, II. дільниці громади міста Львова.

Відтак піднощено думку, щоб отсю площу забудувати спільно з Краєвим Товариством опіки над інвалідами, то знову, щоб її заміняти чи її позбутись. Але ці переговори розбились і остаточно сама Кооператива „Український Дім" внесла дня 10. лютого 1936 року прохання до львівського Магістрату за дозвіл на будову дому з концертовою салею на тій парцелі.

На це львівський Магістрат доручив Кооперативі „Український Дім" письмо з 16. березня 1936 до ч. 1106/III з начерком такого проекту, щоб поза лінією усталеною львівським Магістратом у 1912 році, відтяти ще **142 квадратові сяжні** (511 квадратових метрів) для громади міста Львова, так що до забудови залишилосяб тільки: 328 квадратових сяжнів (1183 квадратових метрів), що вже не вистачає на будову чиншового дому з концертовою салею.

Тому проти ось-такого проекту львівського Магістрату внесла Кооператива „Український Дім" у Львові дня 27. березня 1936 р. відклик до львівського Воєвідства, де він залягає від місяця червня 1936 р. до ч. Б. М. 295/36.

А ось в останньому часі появилася вістка у львівських часописах, що львівський магістрат підготовляє новий проект, щоб цілу нашу будівельну площу призначити **на парк і не допустити до якогонебудь забудування!**

З отсих причин Надзірна Рада Кооператива „Український Дім" доручила своїй Управі звернутися до п. Львівського Воєводи з проханням: розглянути стан тої справи і не допустити до того, щоб нас позбавлено права будови дому на нашій власній будівельній парцелі — **з очевидним нарушенням набутих прав.**

Це виконано на авдієнції у П. Воєводи в дні 15. листопада 1937 р.

Д-р Кость Левицький.

Памятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післав їх до боротьби — Українська Нація! Обовязком цілої Нації інвалідів відповідно забезпечити.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Новеля тужить за сюжетом.

Дорогі Степане!

Тому, що Ви назвали свою останню річ „новелею" і не вперше вживаєте не зовсім точно цієї назви, як і наші інші автори, — треба трохи посперечатися з Вами, бо я недобрий на сотні наших „новель", що відбирають віру в фантазію нашої вічно метушливої раси. Я далебі подивляю Ваш талант, коли пробуєте написати новелю без історії і без людей. За ким Ви йдете більше: — чи за сучасними европейськими письменниками, чи за рідним середовищем? Ці дві протилежности мають одну спільну рису — своєрідну недугу безсюжетщини.

До европейських модерних майстрів ця недуга прийшла після вікового розцвіту сюжету, як протиотрута на занадто легку, змеханізовану уяву фабрикантів усяких „історій". Недурно „новеля" значить „новинка". Італійці вже до XIV. віку, до Банделая, проявили такий хист у інтризі любовних пригод, що й досі можна б від них учитися техніки ремесла, як оповідати. Новелю писав той, хто мав щось цікавого оповісти. Англійці привяли термін novel на означення великої повісти, оповідання-ж назвали story або short story — короткою історією. Колись не розмежовували повісти від оповідання та но..., так само як тепер, ми називаємо новелею історію на 3 сторінки і на 100 сторінок, або повість — оповідання на один малий том або на 10 грубих томів.

Та навіщо пригадувати Вам факти про які Ви і так можете довідатися з підручників? Лебедя можна вважати за гуску, а проте не слід називати новелею поеми прозою здебільша непоетичну себто недобре уявляти собі, що можна стати новелістом, не маючи охоти — оповідати. Ви, як і всі наші земляки, потапаємо у „психольоґізмі" — ми готові вложити душу в дерево, камінь і льотерійний льос, але не вміємо змальовувати трагедії та комедії звичайних людей у незвичайних моментах їх життя або незвичайних людей у буденщині.

Пишіть хочби тільки про те, що трапилося з Вами, коли Ви дістали гарбуза або не дістали позички у критичній хвилині довгів, — уявіть собі, що Ви готові були наложити на себе руку, але нехай новеля каже про щось, що діється — щоб було що слухати за кавярняним столиком.

Хочете бути зовсім „сучасним", забуваючи, що новеля не перейшла в нас ніодного з тих етапів, які на своїй дорозі надибує природно талант оповідача. Те, до чого дійшли деякі мистці сучасної новелі, можна сприймати тільки в черзі історичного розвитку цього жанру, більше з думкою про деякі секрети мистецького творива, ніж безпосередньо, як звичайний читач. Уявіть собі, що Вам дають на вечерю в гостях — вибагливий десер, а Ви прийшли туди із голодним шлунком, з рідним апетитом на ковбасу з капустою... Саме в такому становищі буває наш читач, що хотів би найти в новелі основну поживу — історію про людей та світ, а дістає настрої незясовані, як сповідь сновиди.

Не забувайте, що за ввесь XIX-ий вік, коли новеля в Европі дійшла до незвичайного розвитку — ми її не мали. Повісти Квітки, оповідання чи нариси Вовчка, і всі інші їх брати та сестри, це не були барвисті або ядерні історії про якийсь один епізод людини, що схвилювала би нашими переживаннями. Селянське життя, що повторялося як головний мотив у наших оповідачів, виступало в усіх тих повістях і оповіданнях якесь сіреньке, одноманітне, розкисле, згідно із провідною думкою наших авторів, які хотіли розбудити в читача співчування для безпросвітньої долі своїх героїв. Наші письменники майже механічно попадали в настрій, у якому змальовували життя, де мало що діється, з насолодою виводили духовий стан людей, що не мають чим жити, і поети-дівчі похнюплені над порожніми днями, відтворювали середовище, де малощо не змінясться.

Европейський модернізм іще раз відродив нудьгу романтичної доби, щоб дати аналізу одиниці невдоволеної життям. Був це поворот до знехтованого „я" з його духовими проблемами.

ких сусідів. Потапаючи у внутрішніх сварках, у спеціяльних експериментах, у дуже маленьких, нікчемних і другорядних проблемах, ми дозволили пройти і проплинути безповоротно часові, коли — користаючи зі слабости Німеччини — ми могли раз назавжди перейняти гегемонію над східними народами. Сьогодні, на жаль, Німеччина з кожним днем щораз далі від Версалю. Ще переживаємо період польсько-російської ворожнечі, з якої — хоч з трудом — можемо винести собі забезпеку мира на довгі роки. Але день по дні, якщо цей період буде змарнований, зближається час, в якім відживе Рапалльо і в якім німецько-російські залізні кліщі почнуть затискатись. Внутрішнє положення приносить честь найгіршим традиціям давньої шляхотської Річипосполитої. Маси народу, що хотять нової виборчої ординації, є віштовхувані клясою бюрократії, яка заанектувала навіть сільську самоуправу і стає при помочі і стипендій, тариф і поділу суспільного доходу з виключенням селян від можливости збагатитися, — замкненою клясою". Автор гостро атакує польську бюрократію, закидаючи їй „безприкладний еґоїзм" та „нищення польського капіталу і продукції". Польське громадянство, мовляв, „потапає в маразмі, квієтизмі і самодурстві". А „невикористані сили нації, шукаючи собі шляхів виладування, находять за endецькими вказівками жидівський відтинок.."

Автор перестерігає перед мобілізацією ненависти трьох міліонів жидів проти Польщі.

Закінчення дуже цікаве:

„Не знаємо, як складеться будуча влада в Польщі. Не знаємо, чи пілсудчики, які втратили великого вожда та які послідовно відмовляли і відмовляють прийняти і виконати великий плян, які наомацьки і серед хитань шукають собі союзників, популярности у мас, замісць шукати собі підтримки там, де її шукав Пілсудський — у собі самім, — не знаємо, чи пілсудчики завжди будуть неподільно правити нами і в якій мірі критерія національної опозиції дійдуть до співучасти в правлінні. Але знаємо, що не тими шляхами ми вели би Польщу, якими тепер ведуть її".

Стару історичну памятку
фарбують кімнатні малярі!

Нарікаємо на недолю, на незвичайні тяжкі часи, на нещасні обставини, звалюємо вину на всіх і все, лише не на себе самих і повторюємо ті самі похибки радше через нашу власну недбайливість, лінивство, байдужість. Яскравим доказом такого стану є факт, який вкриває соромом не лише парохію, але і громадянство Тернополя.

Тернопіль — одно з більших міст Східної Галичини, де наш елемент дуже сильний, не має досі церкви, яка репрезентувала би гідно назверх українців.

Хоч є тут аж три церкви, але всі вони цікавіші і цінніші як історичні памятки, наставна „Чесн. Хреста" з 1540 р., парохіяльна „Різдва Христового" з 1600 року, третя пізніша.

Про одну з них, хочемо тут писати з нагоди закінчення у ній „фарбування" стін.

Церква при вулиці Руській: „Воздвиження Христового" стара, бо має більш як 300 літ. Дата на решітці балькону, що виступає з хорів має дату 1600. Професор Дяків, який від пяти літ працює над монографією Тернополя і займається історією поодиноких церков каже, що будова її скінчена в 1606 році. Сама церковця мала, вузенька, однонавна. Вівтарна частина півокругла з двома бічними півабсидами. Притвір з хорами добудований пізніше. Уся будована з каменю, стіни дуже грубі і вся вона виглядає на твердиню. Видко, що служила двом цілям: як святиня вірним і в разі нападу татар як оборонна твердиня.

Були ще біля церкви памятки, як стара камінна плита, на якій був напис, подібно як на наставній церкві, що скривав у собі тайну будови церкви. Та плита валялася довго під стінами і напис так затерся, що годі його вже відчитати.

Найшлися люди, які вигребали ту плиту і порадили зберегти її, як документ. Плиту вмурували у стіну, але в такому місці, що треба її свічкою шукати.

Така сама доля, як ту плиту, булаб стрінула теж і всю фундацію князя Острожського через недбальство парохів церкви і лише припадком урятували її.

Розуміється, що маленька церква парохіяльна, абсолютно за тісна для вірних Тернополя. Уже перед війною зібрано гроші і куплено велику площу під будову церкви. Міщани складали гроші, робили великі записи на церкву, і вже навіть були пляни церкви, але церква досі не збудована, а площа стоїть порожня — забита дошками.

І наче в заплату за незбудовану церкву постановлено бодай помалювати оту стару церковцю.

Чи довго надумувався отець парох над тим, що уявляє собою ота церква. Церковця збудована ще православними, там відбувався собор, там мав гостити навіть патріярх-митрополит; відтак була вона частинно в руках православних, частинно уніятів, і представляє тепер собою цілий історичний памятник, який підлягає опіці консерваторської комісії при Митрополичому ординаріяті у Львові.

Знаємо, що перед реставруванням чи малюванням слід раніше повідомити про це цю консерваторську комісію і подати їй пляни і проекти малюнків. Отець парох повівся в цьому випадку ще з більшою байдужністю, ніж буле би це його власне приватне мешкання. Бо колиб хотів помалювати своє мешкання то напевно радився би довго з жінкою і слугою і знайомими і самому маляреві казав би показати патрони, питався би, на який колір будуть мальовані стіни, який орнамент буде, чи колір стіни не буде сваритися з кольором кафлевої печі, тощо.

Видно, що таких питань не було, не було надуми ні застанови, бо малювання церкви перебрали на себе три малярі: один кімнатний маляр і два брати з претенсіями на артистів. Розуміється, що між малярами нема згоди, бо якже можна погодити їх?! Кімнатний маляр дістав свій приділ: середину церкви, два брати з більшими претенсіями і меншим знанням передвівтарну частину з банею і притвір з хорами та банею.

Церкву помалювали, властиво пофарбували її. Що там намальовано і як? Нехай прийде ціла консерваторська комісія і огляне. Опоганено церкву, опоганено стіни старої історичної памятки.

Ми гадаємо, що така церква заслуговує на те, щоб малювали її мистці, що щось уміють. Така церква повинна мати на своїх стінах оригінальні композиції а не невдалі копії з листівок, не якісь потворища з „київського собору".

Хочете знати як більш менше пофарбовано стіни і чим їх заповнено, уявіть собі, що ви на вулиці і бачите перед собою порозкладувані під муром олійні образи з краєвидами. В такому „стилі" мальовані картини зі святими. Про якусь цілість, гармонію, про декоративні елементи тут мови нема. Темно-синє тло одноманітне, а на ньому... святі і більше нічого!..

Дивуємося дуже отцеві пароховi і дивуємося братам Грицаям, що мають претенсії на малярів, що зважились братися за таке діло. Кімнатний маляр Мжула вийшов краще за них, бо вклав у свою працю багато доброї волі та бажання — його орнамент багато стравніший ніж „композиції" Грицаїв! Ці малюнки, це просто один хаос. Вони викликують сумні рефлексії як мало у нашої інтеліґенції зрозуміння і пошани до памяток історичних, до Божого храму, який у нас брак почуття ваги мистецького оформлення церков, яке відношення до мистецтва.

Так діється у нас скрізь віддавна. Рікрічно „фарбують" у нас десятки церков ріжні кімнатні і самородні малярі, яких наймають нераз люди — інтеліґентні! Гадаємо, що консерваторська комісія огляне тернопільську церкву, скаже ці малюнки знищити і ще раз пригадає отцям парохам, щоб вони стосувалися до розпорядків консисторії, а до малювання церкви не ставилися як до малювання своєї хати. Фрески італійських церков такі старі як самі церкви, становлять найбільшу мистецьку цінність Ренесансу, італійську гордість! Чи ми мусимо бути останніми і засмічувати неуцтвом ділянку, яка повинна стати і для нас гордістю!

Отці церков, це нині єдине поле заробітку для мистців-декораторів! Не можемо нарікати на брак малярських мистецьких сил, бо знаємо, що малярі нарікають на безробіття. А є у нас першорядні мистецькі сили виховані закордоном, яких навіть поляки запрошували при малюванні та реставрації Вавелю!

Григор Смольський.

Ліга Націй думає над деякими кольоніями.

(Від власного кореспондента).

Женева, 22. листопада 1937.

Від початку цього місяця працює мандатна комісія. У програму її праць входить розглядати річні справоздання з Сирії і Лібану, Камеруну і Того під французьким мандатом, Руанда-Урунді під бельгійським мандатом, західного Самоа під мандатом Нової Зеляндії та островів під мандатом японським. До денного порядку належить також розгляд деяких петицій щодо Палестини та Сирії і меморіялу у справі конституції південно-західної території Африки.

Праці комісій не притягають звичайно великої уваги преси. Завдання їх головно технічне. Рішень, що малиб безпосереднє політичне значіння, вони не приймають, щонайбільше підготовляють такі рішення для Ради Ліґи Націй, чи в окремих випадках для повного збору членів. Коли праці мандатної комісії викликають цього разу більше зацікавлення в пресі та ширших політичних колах, то причинами цього є останні кріваві події в Палестині та намагання Німеччини здобути собі наново кольонії.

Справа мандатів у Лізі Націй тим складніша, що сама женевська установа переходить тяжку кризу і стоїть імовірно напередодні рішучої реформи. Основою її був як відомо Версайський мир. Від цієї основи тепер залишилося небагато, отже й не диво, що становище Ліґи дуже хитке. Одною з фікцій, на якій збудовано Лігу, був її суверенітет над кольоніями перебраними наслідком світової війни від Німеччини та деякими землями відокремленими від старої Туреччини. Фіктивність цього суверенітету передусім у тому, що Ліга не розпоряджає ніякими збройними силами, щоб відібрати переданий мандат від якоїсь держави та передати його іншій. Ніодна з держав, що перебирала мандат над якоюсь територією й не думала про те, що його доведеться може колись передати іншій державі. Розподіл мандатів по війні був у дійсности ли-

ще юридичною формою анексії новоздобутих кольоній. Але сучасна европейська політика ходить тепер такими покрученими стежками, що і фікції зперед двох десятків років стають часом їй у пригоді.

Скористати з цієї фікції для полагоди палестинської справи для Англії булоб справді досить тяжко не лише тому, що передати цей мандат якійсь іншій державі Великобританія не згодилась би з огляду на стратеґічне значіння Палестини, а й тому, що передання його при сучасному стані арабсько-жидівського конфлікту не відповідалоб англійському престіжові.

Справа поділу Палестини не лише не посувається вперед, а навіть і само переведення такого поділу стає досить сумнівне. Віцепрезидент комісії, делеґат Швайцарії Рапар, що проводить її працями, пригадав її членам, що Рада Ліги запропонувала державі-мандатарці поглибити досліди над справою поділу Палестини та відкласти її рішення аж до часу, коли цю проблему можна буде поставити на денний порядок в цілій її ширині. Тимчасом мандат лишається важним далі. Крім цього він запропонував відложити розгляд петицій щодо Палестини з огляду на відсутність представника Великобританії льорда Гайлея, який нездужає. Сам-же стан справи такий, що комісія не може робити пропозицій, які малиб практичну вартість. Але неможливість рушити покищо справу Палестини з мертвої точки залежить очевидно не лише від напружених до крайности місцевих відносин, але і відносин між самими великими державами.

Справоздання представника Франції про франко-сирійську та франко-лібанську умову миру, приязни, союзу та про військову конвенцію з цими країнами особливих уваг у комісії не викликало, тимбільше, що умови ці були складені за зразком анґльо-іранської умови.

У справозданні представника Бельгії щодо виконання мандату над країною Руанда-Урунді варті уваги цифри експорту звідти, а властиво незвичайний його зріст в останнім часі. А саме він дав у 1935 р. 42.025.000 фр., а у другому році вже піднісся до 74.342.000 фр. Ще більший зріст експорту, справді за значно довший час, зазначив представник Японії, директор японського Бюра для інтернаціональних конференцій, Узамі. Японії були передали мандат над Маршальськими, Маріянськими та Каролінськими островами та ще й над тисячю острівцями. Експорт з них піднісся з 2 мілліонів ен у 1922 р. до 26 міліонів у 1936 р.

Ці цифри, зрештою досить випадкові, всеж свідчать про те, наскільки неслушні арґументи тих, які хочуть довести на основі довоєнної статистики товарового руху між Німеччиною та її кольоніями, що вони ніякої поважнішої ролі в розвитку її господарства мати не можуть. При тім треба мати на увазі, що замкнення кордонів більшости великих і малих держав для чужинецьких товарів та іміграції поруч з господарською автархією Німеччини роблять її потребу в кольоніях незвичайно гострою.

В якій мірі порушено питання про німецькі кольонії при відвідинах льорда Галіфакса в Німеччині, пресі невідомо. Але становище Англії та Домінії до цього питання не є у принципі неґативне і воно еволюціонує в напрямі задоволення кольоніяльних жадань Німеччини. У всякому разі політичні кола Великобританії вказують на те, що новий розподіл кольоніяльних мандатів належить правно до компетенції Ліги Націй, в якій представництво льондонського уряду малоб заняти в цій справі становище прихильне до Німеччини. Очевидно, що заки ставити таку справу на денний порядок Ліги, треба булоб раніше перевести її реформу, що скасувалаб одноголосність при полагоді поодиноких справ та обезсилило би московський саботаж в Женеві. Але про цю реформу доведеться говорити окремо.

Покищо мандатова комісія скінчила перевіряти річні справоздання поставлені на денний порядок праць її сесії і формулує свої уваги для Ради Ліги та висновки, що випливають з переглянених петицій з підмандатних країв. Можна зрештою сподіватися, що сучасний розвиток відносин між великими державами завдасть незабаром цій комісії поважнішу працю.

М. Данько.

На межі Сходу і Заходу.

У КАНДИДАТА НА „ДИКТАТОРА“.

(З подорожніх вражінь нашого спеціяльного кореспондента).

IV.

Кожна еміґрація має свої дивогляди і ненормальности, що виринають з поверхні трудящого, нервового і повного злиднів еміґрантського життя — сміховинним і ще частіше трагікомічним дисонансом. Кожна політична еміґрація має своїх людей, що носяться з менше чи більше фантастичними рецептами спасення Батьківщини, але ледви чи котра може у цій ділянці дорівняти екстраваґантністю саме нашій еміґрації. Нема майже ніодного нашого еміґрантського осередку на чужині, де не виринали б і не ґрасувалиб типи з розхрістаною „отаманською“ психікою, рафіновані пройдисвіти, безмежно наївні романтики, або врешті патольоґічні типи, що їх стільки створила бурхлива і примітивна атмосфера степового романтизму національної революції. Атмосфера розгуляного степу і революційної анархії, що так надавалася для всяких карикатурних вибуялостей індивідуалізму — давно проминула, але ці нещасливі типи все ще не перевелися. Свідомо, чи несвідомо живуть вони поза межами дійсности — і це їхня траґедія. Їх поневолі толерують і соромляться — і це траґедія еміґрації. Траґедія її престіжу.

Також у Білгороді живе такий спізнений „отаман“, що спасає Україну за своєю спеціяльною рецептою. Називається: Леонід Богунець. Колись вранґелівський вояк, малорос, віднайшов свій шлях до України через білгородську „Українську Громаду“. Належав до кращих і дуже роботящих її членів. І нагло щось у тій людині змінилося. Слідами Сервантового героя почав розчитуватись у книжках. Здається, що коли дійшов до читання життєписів Мусолінія і Гітлера — прийшла кріза. Коротко після того виступає він з „Громади“ і засновує свою, власну „самостійницьку орґанізацію“ з програмою — як сам каже — гітлерівською! Находить кількох пройдисвітів, що знюхавши в нього деякі матеріяльні можливости, поклоняються йому і визнають своїм „вождом“. Богунець формує свій уряд і видає в одній з білгородських друкарень „універсал до всього українського народу“. Цей універсал, зразок неграмотної фанфаронади, югославянська влада конфіскує, в Богунця робить ревізію і тягає його на допити. Білгородські ґазети мають тему для насміхів. Зате сам „герой“ цього трагікомічного скандалу вважає себе дійсно героєм. Його „рух“ переслідують, зовсім таксамо, як переслідували початки гітлерівської діяльности. Хоробливий „комплекс провідництва“ заокруглюється. Богунець, що є власником добре проспеpyючої швальні сорочок у Білгороді, вважає себе дійсним „фірером“ українського народу і веде оживлену пропаґанду на всі сторони нашого нещасного ґльобу.

ОСОБЛИВЕ „ІНТЕРВЮ“.

У своїй мандрівці по Білгороді зайшов я також до п. Богунця. Цікавив мене той „український диктатор“ — як його називають насмішливо наші в Білгороді, цікавила мене його

БОГДАР ЖАРСЬКИЙ.

Три з цегольні.

I.

Стояло їх трьох під тьмяною ліхтарнею і переглядали газету. Найбільший із них, Бондар, прочитував півголосом текст і що хвилини спльовував на тротуар.

— Ет, різало, пороло! Нічого з того не буде, як бачу.

Кучерявий Цьома, що хоч і в подертих черевиках, пажерливо смоктав болото і воду з калабань, мав ще у глибині свого серця надію. Не хотілось йому вірити, щоб так було без виходу.

— Може завтра щось буде підходящого.

— Ет, завтра! — махнув рукою Бондар, — скільки то днів ми повторяємо це дурацьке „завтра“. Кажу: пропало та й годі.

Третьому, що здавалось не брав участи в тій розмові Босому, ці слова вбились болючим клином у голову. Повернув свої склисті руді очі на Бондара і прошепотів крізь зуби:

— Пропало, кажеш?

Він ще хотів говорити, але щось здушило йому горло. Якийсь жах, мов гірка отрута розлився по тілі. Жили заковязли, очі виверненими білками вишкірились і Босий затріпотів безпомічно сухими, довгими костистими пальцями. Потому кілька разів обривчасто схлипнув і простягнувся на мокрому тротуарі. Бондар забурмотів щось незрозумілого під носом і потягнув Цьому.

— Ет, худоба. Ходімо!

— Якже це? — здивувався Цьома. Лишимо Босого так на дорозі?

— А щож, може кариту йому спроваджу?

Бондар нахилився над Босим, потермосив ним і немилосердно копнув. Цьома зжахнувся, але не посмів перечити. Тимчасом не знати від чого, чи від холоду болотнистого тротуару, чи від Бондаревого штовханця, чи так просто від себе, Босий прочуняв. Встав і хитаючись поплівся за товаришами.

Він виглядав осоружно. Ввесь заболочений, скапував гливким болотом, а доторкаючи обличчя забрудженими руками розмазував болото ще більше. Небавком він був більше подібний на стовп із глини, ніж на людину. Тільки двоє холодних очей світилося притахлим, злим блиском.

Під ногами чвякало болото. На голову мжив дрібний, тисячами дрібних, гострих шпильок, дощ. Цілий світ виглядав мов велитенський збірник болота, що з усіх усюдів протікало та обліплювало людину глевчастими платами. Босий сперся об Цьому і волікся, скоса позираючи на Бондара, що йшов насуплений, мов слотлива осінь.

По Бондареві трудно було пізнати про що він думає. Його обличчя завжди було однаке. В радости і горі все чорне та скривлене, все ті самі безбарвні, матові очі і прикрий, шерсткий голос.

Вони зібрались зовсім випадково.

В полі за містом до горба притулилась цибата цегольня. Вона вже давно завмерла. Колись від ранку до ранку гоготів у великім палениську жаркий вогонь і ставали рівними рядами стоси червоної цегли. Нині тільки кілька розлупаних надвоє цегол і глибокі засмічені доли пригадують давне минуле. Коло палениська стоїть напівrозвалена буда, де колись мешкав сторож, а відтак вибрав її на свою домівку Бондар. Бондар віддавна сновигався беззахисним звірем. Не диво, що по ночах проспаних на лаві в міському городі, чи на руштуванні залізничого моста, нове мешкання видалось Бондареві палатою.

Він розташувався тут на постійне. Довго нишпорив по цілій цегольні, поки не вдалося йому призбирати кілька старих, наполовину струпішілих дощок, щоб прилагодити собі сяке таке леговище. Відтак із поблизької сіножаті наносив уночі свіжого сіна і коли першого вечора приляг, накриваючись сірим, поправді взагалі безколіровим витертим плащем, задовільно зідхнув. Безсумніву, міг почуватися зовсім добре. Бож нарешті знайшов куток, звідки ніхто його не вижене, принаймні до весни, а що головне — то не треба платити за комірне. І минали дні. Щоранку виходив Бондар із своєї віллі, як жартовливо хвалився кумпанам у ресторані під „Трьома левами“, тинявся ввесь день по місті. Частенько вистоював біля виходу із залізничого двірця, де час до часу вдавалось заробити „пару центів“. Він опирався об холодний, сірий мур і смоктав запашного крутанця. Із галі виходили подорожні вдягнені в теплі, мягкі футра. Бондар порівнюючи їх зо собою спльовував крізь зуби.

— Ет, різало, пороло! Буржуазія.

Подорожні проходили мимо, не звертали на нього зовсім уваги, розсідались у фіякрах. Тоді Бондар запихав руки в кишені без дна і фільософував.

ментальність і ціле тло тої каригідної забави, що не тільки розсмішує, але й осмішує та шкодить доброму імені нашої еміграції в Югославії.

Крамниця п. Богунця, що є заразом і кватирою „головної ради українського фашистського здвигу", міститься при вул. Краля Александра 112, отже при одній з головних вулиць Білгороду. Йдучи туди, вже здалека вдаряє ваш зір орієнтаційна вивіска фірми, жовтими буквами на синьому тлі: „Радня Україна". (Швальня: Україна"). Чепурна, чиста крамниця з гарною виставою сорочок.

У крамниці панночка. Питаю, чи можу бачитися з п. Богунцем. Панночка притакує і виходить у задню кімнату, де за стіною чути торкіт швальних машин. За хвилину виходить до мене досить високий, кремезний, сороккількалітній мужчина з виголеним, трохи кантистим обличчям.

— Пан Богунець? — питаю.

— Так, я Богунець. Вам угодно?...

Пояснюю, хто я і звідки. Кажу, що зачув я про його фашистівську організацію і хотів би дещо докладніше довідатися. В очах господаря бачу блиск недовіря:

— А хто вас, пане, до мене прислав?

Пояснюю, що ніхто. Що я сам з власної ініціятиви прийшов до нього, бо цікавить мене кожний рух, що хоче виборoти кращу долю нашому народові. П. Богунець таки не довіряє:

— А всеж таки хтось мусів вам про мене сказати.

Притакую:

— Очевидно. Казали мені наші люди з еміграції. Ріжно казали. А я хотів би знати, як діло мається насправді.

Господар далі сумнівається. Бачу це з його обличчя. І нагло питає:

— А як ви, пане, ставитесь до „фашізму"?

— Дуже прихильно — кажу.

— Пане Нечай! — кличе Богунець.

Якийсь грюкіт у задній кімнаті і по хвилині стає на порозі худий, немолодий уже панок, добре одягнений, з хитрими, скорими очима.

— Оце пан Нечай, мій помічник — рекомендує господар.

— Якщо не помиляюся, міністр закордонних справ? — кажу зовсім поважно.

Знову підзорливий погляд і п. Богунець простує:

— Міністром буде в нашій державі, тут лише: голова політического відділу.

І звертаючись до Нечая, питає:

— Цей пан з львівської ґазети хоче говорити з вами про нашу орґанізацію. Як думаєте, чи можна?

Майбутній міністр пронизує мене зором. І по хвилині:

— Говорити можна, але не про все. Миж маємо свої орґанізаційні тайни.

Добродій Нечай — як мене інформували втаємничені — правник з професії. Почавши з нашої національної революції, все крутився близько всяких отаманів. Має практику і хист. При „фірері" Богунці грає ролю... Розенберґа.

— Отже нехай буде інтервю з тайнами — говорю. — Скажіть, панове, яка велика ваша орґанізація? Скільки у вас членів у Білгороді?

П. Богунець дивиться на Нечая і потім каже:

— На жаль, ми вам цього сказати не можемо. Наша законспірованість — це наша сила. Їй завдячуємо, що ніхто не може розбити наших рядів. Скажу вам тільки, що нас багато і то величезна більшість „там".

— Де?

— Ну „там", у Совітській Україні. Це головна причина, чому не можемо розконспіровуватися.

— Гаразд, але хіба якісь докази того, що говорите, мусите мати. Признаєте, що без доказів це не штука. Кожний може так говорити.

Відповідає міністр Нечай:

— Ми докази маємо, але для нас. Якщо хочете вірити, то добре, якщо ні, не порадимо. Ми ведемо тайне листування зі сотками наших емісарів у Совітській Україні.

— Надзвичайне! — кажу. — Невже ҐПУ ще ніодного з них не викрило?

— Ніодного! — запевняє мене п. Нечай.

— Ну, добре — кажу. — А яка властиво ваша програма? Якщо не помиляюся, ви, панове, видали якийсь універсал до народу.

— Отож власне — відповідає „фірер". — Наша програма вся зясована в універсалі, але його сконфіскувала поліція.

— Мабуть на інтервенцію совітського уряду? — питаю знову зовсім поважно.

Міністр Нечай дивиться на мене зпід ока і відповідає холодно:

— Не знаємо, пане. Досить, що сконфіскували. А конфіскують звичайно те, що комусь політично невигідне і небезпечне — закінчує, дивлячися з признанням на „шефа" Богунця.

Несподівано відчиняються знову двері у глибині і входить новий добродій. Стає в порозі „на позір", підіймає театральним рухом руку вгору і кричить:

„Україна"!

Оба мої співрозмовці звертаються також у його бік і підносять руки:

„Україна"!

Табльо! З дива вийти не можу. Придивляюсь гостеві. Одягнений вже куди гірше, майже обідрано. Поява мала, миршавенька. Коли підходить до мене, несе від нього алькоголем.

— Пан Павлюк — рекомендує з помітним невдоволенням господар.

— А, пан військовий міністр! — кажу.

— Голова військового відділу — поправляє холодно п. Нечай.

Придивляюсь до п. Василя Павлюка з деяким розчаруванням. Ще перед кількома роками був він кухарем у Парижі в якомусь кабачку. Нині в Білгороді військовий специяліст. Жінка його тяжко працює, продаючи масло на базарі, він укладає стратеґічні пляни і є разом з п. Нечаєм на „всьому готовому" у „фірера" Богунця. Безперечно, коштовне фірерство.

Вертаємось до перерваної розмови:

— Чи можете мені дати примірник вашого універсалу? — питаю.

Знову коротка нарада Богунця з Нечаєм. Врешті Нечай:

— Універсал призначений для всіх. Не бачу причини, щоб вам його не дати. Не знаю тільки, чи маємо ще який примірник, хіба з нашого архіву.

— Дайте з архіву — рішає п. Богунець.

За хвилину приносить мені п. Нечай великий плякат. У наголовку меч у тризубі на чорному хресті. Читаю зацікавлено:

„Ми Головна Рада Українських Фашистів проголошуємо"... і т. д. і т. д. І на кінці: Головна Рада Українського Фашистівського Здвигу і С. С. У. Держави; Голова Здвигу і Голова Головної Ради і Центральної Ради Левко Богунець; Голова Політического й Адміністратівного Відділу Олесь Нечай; Голова Військового Відділу Василь Павлюк; Ґенеральний писар Петро Полубинський.

Несамовиті речі. Сміятися, чи плакати?

— І ви, панове, вірите в успіх свого діла? — питаю і підморгую Нечаєві.

Нечай удає, що не бачить і відповідає з гальмованою злістю:

— Ми люди, що віримо у свою ідею. Прийде час, що переможемо.

— Зрештою нема ще української фашистівської партії — вмішується Богунець, — а така партія потрібна.

— А чи маєте звязки з фашистівськими партіями Німеччини та Італії? — питаю дальше і стримуюся, щоб не розсміятись.

— Очевидно, що маємо! — відповідає самопевне Нечай.

— Можете мені дати якийсь доказ?

— Вибачте, але це тайна. Взагалі наша праця не є призначена для всякої преси — продовжує з притиском Нечай, а міністр війни йому притакує.

Для мене вже все ясно. Бачу, що запального і легковірного п. Богунця „надувають" немилосердно його штабовці, що зовсім не подобають на Санчо Панчів, але на хитрих неробів і пройдисвітів. Тому питаю накінець:

— Скажіть мені, пане Богунець, чи добре вам іде ваше підприємство?

Богунець розводить руками і каже:

— Хібаж це, пане, моє? Це народне. Підприємство йде, слава Богу, добре, але всі прибутки зїдає наша велика справа. Працюємо всі безкорисно для ідеї і чекаємо на великий день.

Говорить і облична йому палає, руки трясуться. Бачу, що ніяке говорення „на розум" тут не поможе. Отже на закінчення добуваю фотоґрафічний апарат.

— Дозволите, панове, що вас сфотоґрафую?

Богунець відсахується руками:

— Залиште, пане, на це ще час. Наша праця спокійна і не потребує реклями.

— Ні доброї, ні злої — закінчує двозначно Нечай.

Моє несамовите і на ділі прикре інтервю скінчене. Прощаюся і виходжу. Відчуваю несмак і стид і хочеться сміятись. З досади і з безрадности. Таке блазенське жонґлерство ідеєю обурює.

І хочеться сказати п. Богунцеві: Чи не краще той тяжко запрацьований вами гріш віддати напр. на захоронку для бідних еміґрантських дітей, що московщаться по російських захистах, замісць утримувати гурток пройдисвітів, що вас немилосердно надувають?

Прикра є наша білгородська дійсність, прикра і сумна.

Роман Голіян.

Клевета і брехня.

В „Русскім Голосі" з 28. листопада ц. р. у статті п. н. „Куди дівалися гроші з продажі церковної землі?", за підписом К. І. Ганасевича директора „Русского Ревізіонного Союзу", вичитали ми таке речення:

„...крім того багато грошей видано на субсидії для преси, як газета „Діло", якої зобовязання, при 13 тисячах власного капіталу, доходять до 224.000 золотих..."

Така „ревеляція" москвофільського господарського „спеца" є звичайною брехнею. Тому, що закидання часописному Видавництву таких величезних довгів наносить йому моральну і матеріяльну шкоду, обнижує кредитову вартість Видавництва та дискредитує часопис перед читачами, Видавнича Спілка „Діло" скаржить п. Ганасевича до суду.

— Ет, ті у футрах це буржуазія, фіякерники це теж буржуазія напротив мене, а я теж буржуазія напротив тих, що сплять на рущтуваннях залізничого моста. Ет, там... А все чорта варта. Всі ми буржуазія.

Увечір заходив Бондар до ресторану під „Трьома левами". Цей ресторан притулився до великої, крислатої груші й бухав немов фабрика тютюневим димом, запахом спірту, голосною піяцькою розмовою. Злиняла вивіска, де претенсійно сплелися два руді льви й скоса поглядали на третього, голосила світові, що власником цієї буди є Арон Горовіц. Сюди під вечір заходили всі такі, як Бондар. Сідали похнюплено за брудними столами, попивали пиво, покурювали.

Бондар сидів звичайно в кутку, невидний, бо рідко коли міг замовити собі гальбу такого пива. Його майже зовсім не було видно зпоза випарів диму, що сотались смердючими течійками, налягаючи на вікна, двері, ввесь льокаль.

Таксамо, як і Бондар, постійним гостем ресторану був грубий Юзько, що теж належав до „буржуазії". Він не тільки міг собі дозволити на такий видаток, як цілий „шпорт" на один раз, але ще й часом давав бенкет для цілої кумпанії. Ціла кумпанія це рудий Брухаль, той, що перед кількома роками зарізав мов свиню, свого тестя, німравий Фель, куций Бомба і Бондар.

О, тоді був рай на землі!

І так, коли одної ночі плентався Бондар до дому — зайшов йому дорогу якийсь чоловяга, що ні звідти, ні звідси причепився, як екзекутор, до Бондаря. А далі Бондар почув, як щось гаряче проткнулось крізь шкіру, і запекло його у грудях. Більше нічого не тямив. Навіть коли вийшов із шпиталю не міг собі нічого пригадати.

(Далі буде).

Літературна сторінка.

Український романтик російської революції.

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ: „Вибрані твори“. Редакція і вступна стаття Б. Т. Романенчука. Українська Книгозбірня. Львів, 1937.

Вже більш як два тижні головна вітрина книгарні „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ заставлена примірниками нововиданого вибору творів Хвильового. Є там і рисунок письменника, що притягає увагу прохожого, неначе на ювилейний концерт або поминки. Якби з такого вікна міг сходити новий автор між читацьку публику, то не шкодилоб видавати що-тижня нового письменника. Забуті покійники своїми непередрукованими та вичерпаними творами — видавцям допоможуть.

М. Хвильовий має виїмкові дані, щоб прихилити до себе галицького читача. Він покінчив самогубством на знак протесту проти режіму, в якому не міг працювати. Цим жестом він — так мовити — зреабілітував себе після кількох переходів з права на ліво і після покаянних заяв про свої „ухили“, себто за гріх проти головної совітської заповіди: „Не будеш мати інших богів, крім мене — комуністичного режіму, до якого мусиш молитися прилюдно, голосно і беззастережно“.

Совітські офіціяльні критики повинаходили у Хвильового чимало „ухилів“, — і він сам шукав за ними (покликаючися на Маркса та Леніна) у творах своїх товаришів, аж остаточно голоси залишилися поділені: — одні дивились на Хвильового як на одного з найчільніших провідників боевого комунізму в літературі, другі за його „ухили“ почали вважати його за „націоналіста“. Цікаво, що наші націоналісти приняли без застережень становище правовірних большевиків, які кожного, хто тільки зробив „ухил“, уже називають націоналістом. У такому поділі, наслідком чисто політичної боротьби, нема часу розбиратися в нюансах літературних творів: — або ти „наш“, або „наших ворогів“. З того виходять кумедні теорії — письменник такий, як Хвильовий, що ввесь час звеличує комуну, а інколи пригадає собі теж національну приналежність — стає „націоналістом“. За ці непорозуміння з ідеями він і пустив собі кулю в серце.

Зі загальним питанням „ідеольогії“ звязана одна дуже важна психольогічна проблєма: про щирість Хвильового. Коли приняти факт, що в совітських умовинах не вільно письменникові писати того, що він переживає, — не диво, що неодин автор старається за штудерною формою скрити свої дійсні переживання і підмальовує їх відповідно до сюжету і своєї партійної „позиції“, коли довіря партії до нього сильніше або слабше.

Здається, що нашого читача вже тепер менше цікавлять ті „ідеольогічні злами“, через які так багато наших письменників помандрувало на заслання. Хто не стежить за поодинокими перипетіями боротьби критиків і партії з письменниками, часто і не відчуває, у чому суть справи.

Чи сприйме наш читач самі твори Хвильового? — можна сумніватися. Їх головна недостача — безсюжетщина. Хвильовий не мав епічного спокою, щоб змальовувати людей і події, — його проза найблискучіша там, де він увесь бється в судорогах, як нерви під операційним ножем.

Не будемо тут говорити про його заслуги. Хвильовий зробив дуже сміливу спробу, може навіть „революційну“ — розбиваючи композицію новелі. Він навіть не розбив її, а попросту не думав про те, як і про що пише. Йшов за настроєм, надхненням і називав себе романтиком. Але слово „романтик“ не зміняє справи, як і не зміняє його термін „композиція“ або „розбиття форми“. Хвильовий має справжні проблески, коли наосліп гатить у метафору, вивертаючи її, коли обриває речення, щоб клином рефлексії задуматись про що саме він думає, навіть тоді, коли рве нитку оповідання і починає сповідатись.

Автор передмови до галицького видання сам наводить один такий засіб Хвильового посередині оповідання: „Справа посувається до розвязки. Як ви гадаєте, чим закінчиться новела? Американці не читають творів із нещасним кінцем, словяни, навпаки — така вдача і в тих і в других. Я буду щиро казати: я сам не знаю, чим закінчиться вона. Проте над новелею я працював чимало. Я нарочито не знаю, чим вона закінчиться. Я не хочу бути звязаний. Я хочу творити по-новому. Все таки новелю мою дочитайте — інтересно, до чого я прийду?“

Тут Хвильовий дуже щирий. Будьмо щирі і ми: все це балаканина і нема в ній нічого оригінального. У німецьких і французьких романтиків найдете сміливіші вставки. А якими рефлексгорами блискають вони в Мультатулія! Ввесь Хвильовий, коли і не знав його, сидить у його одній кишені. Можливе, що був теж під сильним впливом Розанова, якого всі мусили знати. А всі гі його перескоки і закрутаси аж заохочують узяти книжки Петра Альтенберга, зовсім невеликого письменника, але якого звязкого та гострого.

Вплив Хвильового на молодше покоління наших авторів сильний і безперечний. Він показав їм, як можна писати навмання, нехтуючи всім — від сюжету, до форми і мови. Такий успіх мають завсіди новатори, що буцім-то легковажать обовязкові закони.

Жаль, що галицьке видання не має приміток до ріжних московських слів і граматичних дивоглядів, щоб читач не думав, що вони правильні. Сам Хвильовий признавався цинічно, що його мова подекуди жахлива. Найдете тут „кровать“, „кательщик“, „стаканчик“, „древній“, „мятежний“ „тоска“, „надменний“, „тускло“, „сарай“, „навіс“, „терзання“, „провалівай“, „узнав“ включно до „женщини“, яку галичани довгі роки вважали за щось шляхетніше від „жінки“. Цікаве, що для Хвильового нпр. слово „звін“ має завсіди російське значіння „звук“ і в неознайомленого з російською мовою читача розбуджує зовсім інший образ.

Та не знати Хвильового не можна. Він може і зовсім не подобатись, але навчитися можна в нього багато: — як не треба писати ще раз таксамо, а пробувати, як він сам хотів — інакше „по новому“.

м. р.

ФЕДІР ДУДКО

Дівчата очайдушних днів

Ціна 2 зол., почт. пересилка 30 сот.

Замовляти в Адміністрації „Діла“ або у всіх українських книгарнях.

Легкі погідні новелі.

Іван Зубенко: „ЗА КУЛІСАМИ ЖИТТЯ“. Новелі й нариси. Коломия 1937. В-во „Ока“, ст. 128. Обгортка В. Дядинюка.

Маємо в цій збірці одинацять новель, що мають за провідну тему: любов. Це найдавніший сюжет у новелі. У новітній літературі він доведений до незвичайного мистецтва Мопасаном. Приблизно до такого жанру хоче наблизитися у своїх новельках І. Зубенко.

У нашій літературі цей жанр зовсім занедбаний. Читаючи наші оповідання та повісти чужинець мав би враження, що проблеми кохання та звязаного із ним подружжя майже не заторкують духового життя нашої інтеліґенції в чистій формі і що вони виринають тільки тоді, коли вони зачіпають суспільні справи. І. Зубенко не хоче заглиблюватися занадто у психольогії своїх героїв ані ставити „проблєми“, щоб над ними призадумуватися. Він вибирає якусь одну сценку з життя, навіть дрібненький епізод і оповідає його, наче анекдоту так, щоб читача тримати ввесь час у напрузі, як при дотепі, що має закінчитися „поентою“. Є це погідні, часто веселі непорозуміння людей закоханих або подружих пар. Слухаємо цих історій з погідною усмішкою, без напруги, бо автор оповідає їх легко, відкидаючи свідомо занадто подрібну характеристику осіб та середовища. Коли йде про психольогічні нюанси, то він проходить мимо них, залишаючи самому читачеві свободу доспівати їх собі по вподобі.

Таких погідних, безпретенсійних новель у нас дуже мало. Вони булиб найкращою лектурою читачів газетних фейлетонів, що саме за такими речами шукають завсіди в чужій пресі, бо в нас їх майже нема. Деякі з них нагадують новелі І. Вільде, але тоді, як Вільде зупиняється на психольогічних нюансах, Зубенко воліє самий анекдотичний бік історії.

м. р.

Літературна хроніка.

„ЛІТЕРАТУРНА БІБЛІОТЕКА“.

Під такою назвою почало львівське В-во „Ізмараґд“ видавати твори нашої літератури та чужої призначені головно для школи. Як перший випуск появився переклад „Мазепи“ Байрона зроблений Д. Загулом із вступною статтею Є. Ю. Пеленського.

75-ЛІТТЯ ГАВПТМАНА.

75-літній день уродин Ґергарта Гавптмана у дні 17. ц. м. дав привід німецькій пресі ще раз ушанувати свого найстаршого письменника, все ще активного. 5 років тому святкували шумно його ювилей численними статтями і виставами. Тепер наче відгомін цього ювилею. Від часу, як цілий ряд передових німецьких письменників покинув Німеччину — німецька література така обідніла на індивідуальности, що Гавптман мусить заступати молодших. Його працездатність, правда, подивугідна.

З давніх його драм не зійшли і досі з репертуару: „Самотні люди“, „Фльоріян Ґаєр“, „Потонулий дзвін“, „Візник Геншель“, „Перед сходом сонця“. Найкращі артисти та режисери пробують оживити навіть такі песи, що у свій час скінчилися повною невдачею, як „Ельга“ або „І Піппа танцює“. Із драм останніх років — слабо скомпонована „Дорота Анґерман“ зворушувала публику деякими сильними сценами.

Гавптман романтик дає чимало поля до попису добре вивінуваним театрам, що ставлять „Бідного Генриха“, „Індіпогді“, „Веляндa“. „Білого Спасителя“ написав він на еспанський зразок — зробивши героєм цісаря Мексику Монтезуму, щоб протиставити його завойовникові та насильникові Кортезові. У таких песах відчуваємо сильний вплив Кальдерона, автора „Незломного князя“, що звеличував терпіння і чистоту душі серед мучань. У своїй останній драмі „Гамлет у Віттенберзі“ пробував оживитися духом безсмертної Шекспірової трагедії.

Велику творчу силу знаходить Гавптман у тому, що він уміє піддаватися враженням, наче хамелеон і змальовувати, як людина фізично терпить. Гавптман уміє приневолити нас співчувати із своїми героями. Він володіє власною багатою мовою, що в деяких випадках стає дуже поетична, то знову передає реальні предмети. В останній добі своєї творчости, він написав чимало прозових речей, такі великі повісти, як „Еммануель Квінт“, „Атлянтіс“, „Фантом“, „Острів великої матери“, ряд сповідей „Книга пристрасти“. Одна з найкращих речей це „Єретик з Соани“.

СМЕРТЬ ФРАНЦУСЬКОГО КОМЕДІЄПИСЦЯ.

Помер відомий французький драматург Франсі Круассе, що кілька років тому був кандидатом до Французької Академії на фотель свого співробітника Флерса. Він — бельгієць, уроджений у Брюсселі у 1877 р. і дав кільканацять легких, приємних пес, з яких найбільший успіх мали: „Щось“, „Щастя, мої пані“, „Вогонь у сусіда“, „Серце рішає“, „Поворот“ (до спілки з Р. де Флерсом), „Арсен Люпен“. В останніх роках звернувся до повісти. Його правдиве прізвище було Вінер.

РОКОВИНИ ІСЛЯНДСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Цими днями скінчив 80 років відомий ісляндський письменник Р. Йон Свенсон. Він виводить свій рід ще від родини з 890 р. Почав писати пізно, щойно в 1912 р. Після студій у Франції, Бельгії та Англії він вступив до чину єзуїтів і був довгий час учителем середніх шкіл у Данії, вихователем і місіонарем. Його повісти „Нонні“ і „Нонні та Манні“ перекладені на 30 мов.

ДРІБНІ ВІСТКИ.

У Білгороді вийшов вибір творів Джіякома Леопарді у перекладі на сербо-хорватську мову.

На німецьку мову переклали повість шведської письменниці Аліси Літкенс п. з. „За чим ми всі тужимо“.

Чехи переклали одну з найкращих книжок Стефана Цвайґа „Тріюмф і трагізм Еразма з Роттердаму“.

Двох англійських авторів Леслі і Севел Стокс написали песу „Оскар Уайльд“, де в ряді картин показали життя великого майстра парадоксу від вершку його слави, почерез суд і вязницю аж до паризької бідної кімнатки, де він умирав. Ансамбль англійських артистів виставив цю песу недавно у Празі.

Чеський письменник Ярослав Кратохвіль видав свої враження з Еспанії „Барсельона-Валенсія-Мадрид“. Мотто книжки: „Кажемо „еспанський“, а думаємо: „людський“. Цікаво, що автор провів в Еспанії всього 17 днів, з цього три на міжнароднім конгресі письменників. Конгрес змальований найцікавіше

Сторінка без політики.

Коли діямантова поліція інтервеніює...

НАЙТЯЖКА СЛУЖБА У СВІТІ.

Мешканців околиці Вернеку (Полуднева Африка) огорнуло одного дня справжнє боже-вілля. Зовсім припадково (в Полудневій Африці завжди припадок робить із людей міліонерів) знайшов один із фармерів на дні висушеного озера діяманти. Він почав копати далі й по пів годині знайшов цілу жменю блискучих камінів. Найближчого ранку про цю подію знали вже сусіди у віддалі сто миль від місця тієї події. Як виголодніла саранча кинулися всі шукати діямантів тої околиці на нове діямантове поле. Кожний намагався якнайбільший кусень дорогоцінної землі забезпечити для себе. Счинилася між шукачами буча, яка згодом перемінилася у правильну битву. Заграли кріси і револьвери і кров зросила землю, заки вона ще видала зі себе багатство

Раптом серед тої навіженої бійки хтось крикнув: „Діямантова поліція!" Той оклик мав на розярених шукачів такий вплив, як ведро студеної води, вилите на голову. Діямантову поліцію знають добре в цілій Африці з її залізної руки. Там нема ніяких інших органів влади, які так швидко і прецизно вміли би вжити у відповідній хвилині револьвера й гумової палиці і яка так швидко вміла би завести лад, як ці суворі люди.

Вони теж зліквідували негайно авантуру у Вернеку. Відтак виявилося, що ціла бійка була зовсім злишня, бо діяманти були такої поганої сорти, що нове діямантове поле не уявляло собою майже ніякої вартости.

ДІЯМАНТИ ЗА КОЛЮЧИМ ДРОТОМ.

Від волі великих компаній (спілок), які втримують у своїх руках монополь оцінювання діямантів Полудневої Африки, залежить, чи звичайний смертник може щось зробити зі знайденим каменем, чи ні. Вони тільки дбають про те, щоб усі діямантові поля дістати у свої руки, вони теж дбають при помочі велитенського організаційного апарату і величезних грошевих сум про те, щоб ціни шляхотних блискучих камінів вдержувати на світовому ринку в одній ціні. Просто неможливо у Полудневій Африці оцінити якийсь діямант на власну руку, хочби він був навіть такий великий, як пястук. За нелегальну торговлю діямантами установили драконські просто кари: 10—15 літ вязниці.

Хтож рискував би таку ціну заплатити за якінебудь підозрілі інтереси.

Діямантовий синдикат розпустив свої сіти в цілому діямантовому краю. Кожний камінь докладно реєструють, тисячі агентів слідкує за кожним підозрілим проявом, увесь державний могутній апарат стоїть до диспозиції синдикату.

Докладна контроля всіх діямантових піль доходить до того, що кожну таку землю, що має в собі самоцвіти (називають її „блакитною землею") треба зголосити в окремім монопольнім уряді. Щойно той дозволює експльоатувати поле за відповідну ціну. Одначе тільки частину таких „блакитних земель" окружених колючим дротом і пильно стережених, використовують.

Самоцвіти, які мають просто казочну вартість, зберігають у спеціяльних трезорах діямантових синдикатів. До продажі призначують кожного року тільки відповідну скількість діямантів і таким чином вдержують відповідну ціну на самоцвіти.

Перешмуґлювати діяманти і тихцем їх продати, завдяки незвичайним засобам обережности та знаменитій службі безпеки діямантових синдикатів, це дуже важка справа.

Робітники і гірники працюють під якнайгострішою контролею. Вони можуть тільки в докладно означену пору покинути діямантове поле, але при тім їх докладнісько обшукують. Апарати Рентґена грають при тому немалу ролю. Коли контроля ствердить, що робітник проковтнув камінь, тоді до помочі вживають радикального, хоч не дуже приємного ліку — рицини.

КІТКА ПАЧКАРЕМ ДІЯМАНТІВ.

Дуже рідко вдається рутинованому ловцеві діямантів обманути контролю та підійти їх обережність. До таких виїмків треба зачислити теж одного наглядача, якого щойно по кількамісячнім слідстві переловили. В ріжних закордонних містах виринали зовсім несподівано прегарні примірники самоцвітів, які прийшли туди нелеґальною дорогою. При помочі англійської поліції з тяжким трудом відкрили цю шмуґлерську дорогу. Вкінці зловили теж злодія. Він заприязнився з кіткою коло муринської кухарки. Згодом розпещена кітка почала ходити крок-у-крок за наглядачем. Нікому не прийшло на думку підозрівати у кітці пачкаря. Доглядач заробив при помочі кітки гарне майно, але вкінці попався.

ФАЛЬШОВАНІ „БЛАКИТНІ ПОЛЯ".

Ще інший інтерес цвіте якнайкраще в Полудневій Африці. Таким „інтересом" є продажа землі. Коли аґенти винюхають, що якийсь необзнайомлений, але грошевитий чужинець має охоту на швидке збогачення, підсувають йому негайно опікуна-аґента. Такий аґент повідомляє чужинця, що є діямантовий терен на продажу, що довідався вже навіть про прізвище власника поля, який не має готівки, щоб пустити копальню в рух і тому хоче своє поле продати. Чужинця ведуть на поле, на якому він сам переконується про величезні багатства і вкінці чужинець платить солену ціну купна й аґенти щезають. Щойно тоді новий власник переконується, що став жертвою обманців, що куплене ним поле звичайний пустар, відповідно приготований до продажі. Вкопані в землю і відтак знайдені діяманти не варта навіть десятої частини тої ціни, що її наівний купець заплатив за „блакитну землю".

Пачкарі етеру.

У звязку з відкриттям протидержавної змови у Франції, французька поліція веде в цілій державі розшуки, щоб відкрити тайні радіостанції, що при їх помочі комунікувалися між собою і можливо зі закордоном змовники. Догадуються, що таких станцій коло 200.

ТАЙНІ СТАНЦІЇ.

Подане число тайних радіостанцій зовсім не перебільшене і не повинно викликувати счудування. При нинішній розбудові техніки радіофабрики можуть продукувати і випускати на ринок станції не більші, як писальна машина, ваги 10 кг. Така станція, яка не коштує більше, як 1500—2000 фр., може передавати сиґнали на коротких хвилях з одного кінця Франції до другого. Електричної енерґії не забирає вона більше, як звичайна лямпка.

Правда, всі власники таких станцій повинні зголосити про їх існування. Кожна станція дістає свою окрему букву і хвилю. Цю реґляментацію переводять не тільки для контролі над передачами, але й тому, щоб оберігати етер перед засміченням незареєстрованими хвилями.

Інша річ, що власник станції може, коли лиш схоче, затаїти існування своєї станції і зовсім її не зголошувати. Трапляється це не тільки тому, що таким чином власник сам звільняється від оплати, але найчастіше затаює станцію тому, що хоче затаїти і передавані вісти.

Одні тайні станції передають біржеві курси, інші висліди перегонів і т. д. Вся така діяльність у меншій або більшій мірі входить у колізію зі законом і особи, які користуються тайними передачами нерадо хотілиб утаємничувати поліцію у свої діла. Та нераз обслуговують станції шпиґунські організації, або як в останній змові — змовників.

ПІДСЛУХОВІ СТАНЦІЇ.

Щоб виловлювати „пачкарів етеру" при міністерстві почт і телеграфу та при головній військовій команді істнує кілька підслухових станиць. Рутиновані слухачі безперервно зміняються при апаратах, день і ніч ловлять вони ріжнородні шуми і звуки, що наповнюють етер. Їх привичне вухо швидко виловлює серед правильної передачі голоси тайної станції. За такими таємничими звуками починають пильно і систематично слідкувати. Переконавшись, що тайна станція справді істнує і передає правильно свої сиґнали, влада починає заходи, щоб найти положення тієї станції при помочі т. зв. радіогоніометрії.

ЯК ВИЛОВЛЮЮТЬ „ПАЧКАРІВ ЕТЕРУ".

Радіоґоніометрична метода основана на тому: при помочі антени натягненої на прямокутній рамі, можна визначити напрям з якого йде сиґнал. Коли перевести таку спробу у двох ріжних місцях і визначити на мапі обі лінії, то їх пересічна дасть точку, в якій положена таємнича станція.

Одначе в практиці — це не така проста справа, бо геометрична точка є в дійсності доволі великим простором, напр. цілою дільницею, яку поліція мусить систематично перешукувати, щоб найти тайну станцію

—o—

ПОРТРЕТ СТРАДІВАРІЯ.

Італійські часописи повідомляють, що в Льондоні виставили на ліцитаційну продажу портрет Страдіварія. Про автентичність портрету свідчить власноручний підпис мистця-майстра знаменитих скрипок: дата 1730 р. і старинна чорна печатка кремонського музею.

Ця вістка викликала в Італії велике враження. Річ у тому, що в середині минулого віку вкрали серед таємничих обставин портрет Страдіварія. Був це єдиний портрет Страдіварія, який зберігся.

Тепер директор кремонського музею помістив у часописах велику статтю, в якій доказує, що виставлений на ліцитацію портрет — це фальсифікат. Директор провірив справу на підставі світлин зроблених із портрету. Малярська техніка виказує, що портрет зроблений в Англії, не в Італії. Намальований мужчина подібний дещо до фантастичного портрету Страдіваря, мальованого мистцем Геманном для брабантського короля.

Підпис счальшований на підставі опублікованих писем Страдіваря. Печатка підроблена дуже незручно.

МАГДУ ФОНТАНЖ ОСТАТОЧНО ВИПРОСИЛИ З АМЕРИКИ.

Так, як і можна було сподіватися, французької журналістки, яка вславилася була своїми „ревеляціями" про любов Мусолінія (про неї ми вже писали в кількох числах) не пустили остаточно до Злучених Держав. Остання інстанція федеральний суд заявився проти її побуту в Америці. Одночасно й поліція, ще заки проголошено присуд федерального суду, заявила французькій журналістці, що не допустить до її виступів в музікголях.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

ДОБРИЙ ЖАРТ — ГРОШІ ВАРТ.

Один з париських ілюстрованих тижневиків завів новинку: конкурс анекдоток, придуманих або хочби тільки присланих читачами. Здебільша анекдоти плиткі й неориґінальні. Та часом трапляються і добрі дотепи. В одному з останніх чисел був поміщений такий нагороджений дотеп:

Багатий, але кволий старець хотів оженитися з молодою, гарною, але бідною дівчиною. Пастор, який мав вінчати „молодят" і який був приятелем молодого, пробував його відмовити від подружжя.

— Подумайте над цим. Виж старий і немічний чоловік. Ваша суджена молода й гарна! Хіба ви будете щасливі? Чиж не ждуть вас неприємні несподіванки й розчарування?

Рік пізніше старець зустрінув урадуваний пастора.

— Ваші побоювання були зовсім безосновні! Я щасливий, щасливий і дам вам на те доказ. Моя жінка сподіється дитини. Я стану небавом батьком! Чогож мені ще більше бажати?

Пастор розвів руками.

— Щож, значить, я помилився... Вибачте, дорогий приятелю. Та мені, знаєте, пригадалася подія з моєї молодости. Я був тоді місіонарем в Африці. Одного разу йшов я пустинею і читав біблію. Раптом, відкись він узявся, кинувся на мене лев! Щож я мав робити? Зброї при собі я не мав. Я підніс біблію і вдарив нею льва по голові. Лев упав мертвий. Я зітхнув з вдяки до Бога і пішов у свою дорогу. Заки перейшов кілька кроків побачив стрільця, який чистив свій кріс... Із дула ще йшов дим.

—o—

Комунікат Президії УНДО.

Дня 20. листопада ц. р. на засіданні Центрального Комітету УНДО рішено скликати Краєвий Народній Зїзд під кінець грудня ц. р. У звязку з тим покликано дня 25. листопада ц. р. до життя Комісію, яка має випрацювати політичну частину для Народнього Зїзду та узгіднити справу перевиборів партійних органів на цьому Зїзді. До Комісії ввійшли: Стефан Витвицький, Володимир Кузьмович, о. Леонтій Куницький, Дмитро Левицький, Василь Мудрий і Володимир Целевич як члени та: Любомир Макарушка, Іван Німчук, Юліян Павликовський та М. Стефанівський як заступники членів.

—o—

25-ліття гр.-кат. дієцезії в Канаді.

Цього року минає 25 літ, як у Канаді зорганізовано українську греко-кат. дієцезію. Першим єпископом тої дієцезії був Преосв. Никита Будка. Теперішній єпископ гр.-кат. українців у Канаді Василь Ладика видав з нагоди цього ювилею пастирський лист до вірних, в якому взиває їх до дальшої ревної праці для збереження релігійної і національної єдности нашого народу.

Наради у „Сільському Господарі“.

НАРАДИ У СПРАВАХ РОСТИННОЇ ПРОДУКЦІЇ У „СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРІ“.

У продовженні нарад, що відбуваються у „Сільському Господарі,“ разом з XIV. зїздом агрономів, радила дня 26. листопада ц. р. Головна Секція Управи Ріллі й Ростин „Сільського Господаря“. Проводив нарадами голова Товариства і Секції радн. **Мирон Луцький** разом з радн. **А. Терпиляком**, секретарювала інж. **Ліда Колтунюк**. У нарадах взяло участь поверх 90 делегатів філій „С. Господаря“ з краю, що свідчить про велике зацікавлення цими справами.

По звідомленні з праці Гол. Секції Управи Ріллі й Ростин виголошено такі реферати: „Напрямні управи головних збіжевих ростин“ — інж. **Антін Романенко**, „Приготування збіжжа до збуту та його збут“ — інж. **Михайло Девоссер**, „Організація нашого насінництва“ — інж. **Юліян Винницький**. По рефератах розвинулася дуже жвава дискусія, що устійнила резолюції в усіх справах нашої ростинної продукції, які так живо обходять наше селянство та нашу кооперацію, головнож у ділянці відповідного приготування зерна на збут. Окремо обговорено й устійнено напрямні нашого насінництва, яке мусить стати основою нашої ростинної продукції. Резолюції будуть подані у господарській пресі до відома.

По рефератах та ухваленні резолюцій вибрано нову управу Секції у такому складі: Мирон Луцький — голова, радн. Іван Шепарович — заст. голови, інж. М. Девоссер — секретар, радн. А. Терпиляк, інж. М. Творидло, інж. Ю. Винницький, Микола Малицький, інж. В. Вакуловський — члени. До кваліфікаційної насінної комісії вибрані: інж. Юл. Винницький, інж. Олекса Костюченко, інж. Мих. Девоссер, інж. А. Романенко.

Наради тривали від год. 10. рано до 8. веч. і дали чималий матеріял для дальшої праці наших господарів, агрономів та Філій „Сіл. Господаря“ і нашої кооперації.

На цьому покінчено наради XIV-го зїзду агрономів та фахові наради наших хліборобів у „Сільському Господарі“.

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ АГРОНОМІВ.

В суботу 27. листопада ц. р. відбулися Надзв. Загальні Збори Товариства Українських Агрономів, що були присвячені обговоренню справ, які безпосередньо вяжуться з працею і забезпеченням наших агрономів, що працюють в організації „Сіл. Господаря“. Зборами проводили голова Т-ва інж. **В. Вакуловський** та заст. голови інж. **Мих. Хроновят**, секретарював інж. **П. Зелений**. Збори обговорили плян фінансування агрономічної праці у краю у звязку з утворенням центрального фонду агрономічної праці нашими кооперативними централями та принято рішення у цих справах.

Дальше обговорено справу допомоги на випадок смерти, справу видавання „Українського Агрономічного Вістника“ та інші справи меншої ваги.

У зборах взяло участь 64 членів Т-ва. Наради зборів дали поважні висліди у професійних справах агрономів, які стали сьогодні не тільки рушіями господарського поступу, але й важним громадським елементом у нашому краю.

З українського політичного життя в Румунії.

НОВА ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАРТІЇ.

З огляду на те, що приписаний статутом У. Н. П. час для перевибрання органів партії минув, а конґресу Української Національної Партії не можна було скликати через політичні обставини, покликав президент У. Н. П. д-р Володимир Залозецький нову Дирекцію У. Н. П., до якої ввійшли: пенс. през. суду д-р Михайло Івашко, дир. у п. Ілярій Карбулицький, дир. у п. Володимир Моровик, редактор Юрій Сербинюк, адв. д-р Роман Ясеницький, б. радн. Антон Завада, інж. Іван Жуковський, адв. д-р Микола Сивий, адв. Микола Вітан і адв. Ярослав Петрюк.

На конституючім засіданні, що відбулося 3. листопада, вибрано віцепрезидентами партії д-ра Михайла Івашка й дир. Ілярія Карбулицького. Ґенеральним секретарем є далі ред. Юрій Сербинюк. Керму фінансовими справами передано д-рові Івашкові. Касієр Ярослав Петрюк.

Про організаційні справи реферував ред. Ю. Сербинюк. На основі реферату рішено назначити референтів до кожної організаційної округи.

На засіданні дирекції У. Н. П. 9. листопада під проводом віцепрезидента д-ра Івашка, устійнено референтів поодиноких організаційних округ, рішено принципіяльно взяти участь у парляментарних виборах і спосіб участи вирішити у свій час.

Вирішено теж скласти меморіял про становище українців у румунській державі та їх домагання і вручити цей меморіял новому урядові.

—o—

З листів до Редакції.

ЩЕ В СПРАВІ БУКВАРЯ „МОЯ ПЕРША КНИЖЕЧКА“.

Численні слова признання від найповажніших наших громадян не-педагогів, збірні листи на мою адресу з кругів найсвідомішого нашого учительства є доказом, що моя оцінка нововиданого букваря була правильна та справедлива.

Відповідь Шановних Авторок у 260. числі „Діла“ нічого не пояснює і не виправдує — взагалі зайво було її писати. Бо байдуже, чи давніше були ліпші букварі чи гірші, байдуже, хто їх складав і як поставилася до них шкільна влада — факт: сьогодні маємо перед собою новий буквар і я тільки про нього писала, порівнюючи його з аналоґічним польським.

А натяки Шановних Авторок на мою адресу і директиви, що мені тепер „на емеритурі“ робити, зовсім невмісні — таксамо як і солоденькі слова про „прекрасні дарунки маленьким українським школярям“. Я вже їх доволі їм дала — що правда, неапробованих і ніколи негонорованих.

Свою вартість я знаю, а громадянство знає мою роботу в минулому і тепер на „заслуженій емеритурі“.

Константина Малицька.

Український націоналізм загрожує большевицькій владі.

На київському зїзді комсомолу УССР Косарев говорив про небезпеки, які загрожують комуністичній владі в УССР, при чому підкреслив, що найнебезпечнішим ворогом є українські „буржуазні націоналісти", які заміцилися тепер на „убивників, диверсантів, шпіонів та ворогів чужих розвідок". Їх необхідно поборювати всіми засобами, з цілою большевицькою безоглядністю". (АТЕ).

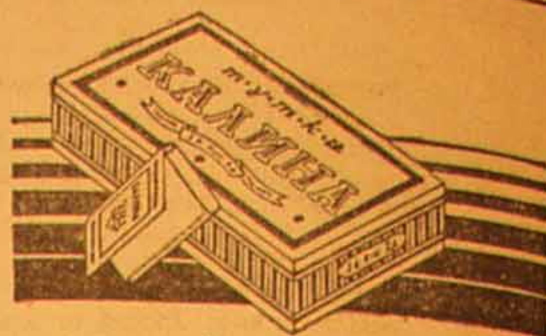
„УКРАЇНСЬКІ" КАНДИДАТИ ДО НАЙВИЩОЇ РАДИ СССР.

Між кандидатами УССР до найвищої ради СССР є м. ін.: Косіор, Чубар, Будьонний, Смірнов (заступник союзного наркома оборони), Ізраель Леплевський (нарком внутр. справ УССР), І. Федько, С. Тимошенко (команданти військових округ київської та харківської), Й. Щаденко, К. Чолін (члени військових рад тих округ), голова Академії Наук Богомолець та інші учені, стаханівці, колгоспники.

ЗМІНИ В КИЇВСЬКОМУ УРЯДІ.

Центральний виконавчий комітет УССР заіменував О. Задорожного першим заступником наркома комунального господарства, Д. Дудчика — заступником голови держпляну. (ВУ).

—o—

Відкриття сесії сойму і сенату.

Дорученням із 27. ц. м. президент держави відкрив звичайну сесію сойму й сенату. Згадане доручення передав сьогодні (27. XI.) маршалові сойму і сенату директор правного бюра в президії ради міністрів В. Пачоський.

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ 1. ГРУДНЯ.

Маршал сойму визначив перше засідання сойму на середу 1. грудня ц. р. на год. 11. передполуднем.

—o—

Припинення Комітету Допомоги Студентству.

Перед двома днями львівське Староство Городське припинило діяльність Комітету Допомоги Українському Студентству. Причиною мало бути те, що Комітет не вніс був ще статуту, себто — не був ще залегалізований. Одночасно поліція опечатала бюрко і всі документи Комітету, звязані з допомоговою акцією.

—o—

Німці не вірять у компроміс із чехами.

Німецький посол Бем із аграрної партії, виголосив в одній комісії чехословацького сойму промову, в якій сказав, що німці зробили все, щоб довести між чехами і німецькою меншиною до порозуміння й угоди, але чехословацький уряд не додержав ані одної обіцянки. Тому німецькі політики мусять перевести ревізію свого становища.

Посол Бем пригадує, що чехословацький уряд не повинен вбивати останки віри німців у можливість угоди між чехами і німцями. В такім самім дусі промовляв і другий німецький посол д-р Льошка (християнсько-суспільна партія).

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!

Не забувайте післати туди і свою лепту, бо без помочі українського загалу праця Товариства не може вдоволити 2.000 інвалідів.

З нових видань.

Іван Филипчак: БРАТНЯ ЛЮБОВ — КРІПША ВІД КАМІННИХ СТІН. Повість з життя загонової шляхти з початку XX. віку. Самбір-Жовква 1937 р. Накладом філії Т-ва „Просвіта" в Самборі. Стор. 231, 8°. Обгортка Ю. Т. Кульчицького. Ціна 2 зол.

Ця повість знаного вже автора кількох цінних історичних повістей появилась дуже на часі хочби з огляду на недавній зїзд кількох сот таких українських шляхтичів у Львові під польським проводом та з огляду на появу книжечки Пульнаровича „Rycerz polski z Podkarpacia", в якій він представив цих шляхтичів, як мовно вукраїнщених поляків з походження по їх польських гербах.

Вже Андрій Чайковський, як дрібний український шляхтич з походження, лишив нам цінні оповідання й повісти з життя тої шляхти (м. ін. „Олюнька", „В чужім гнізді" і найцінніше з них „Малолітній"; але Чайковський не вдавався в них у справу українського походження тої шляхти, бо ніхто з поляків тоді цього не оспорював. Та хоч польська демократична конституція скасувала всі шляхотські титули і герби, то для спольщення коло 200 тисячів підкарпатських гр.-кат. українських загонових шляхтичів польські ендеки і їх прихильники видвигнули їх польські герби, як величні, але полишили герби і величніші титули латинників-поляків за забутих.

З огляду на цей „шляхетський зʼязд", аранжований ендеками і неендеками, на душі справжніх українських шляхтичів, повинні ці останні мати книжку, з якої довідалися би, чому і за які заслуги колишні польські королі признали їх предків селян-рільників за шляхтичів, вільних від панщини. На це питання дає повища повість теж наукову відповідь при нагоді розмов дієвих осіб на цю тему. Одначе через цю тенденцію не стратила повість вартости, а радше зискала, бо цей шляхотський становий світогляд ще в тих українських селах не є пережитком, як став ним уже в останках польських магнатів, що корчаться під впливом примусових державних парцеляцій їх дібр на користь польських „селян-мазурів — людовців, а не дрібної сільської шляхти, хочби польської по мові.

Як зразок дрібної української сільської шляхти представив Филипчак у повищій повісті начальника станово мішаної гірської української громади Турчанщини Замаринське, Фльоріяна Замаринського (префекта), його дружину та їх доньку Людмилу. Завдяки шляхотській стипендії (тепер їх вже нема, бо здевалювались) дісталася була донька Людмила до польського ліцею і на удержання СС. Бенедиктинок у Львові. Звідти вийшла вона вихована на польську шляхтянку з легковаженням всякого селянства й української нації, як мужицької. Повітова бібліотека „Т. Ш. Людової" цей польський світогляд піддержувала у неї досить сильно.

Та не трапився їй жених поляк, а українець, хлопський син, пильний учитель з цього села Гукалюк, людина дуже інтелігентна, що займався і освітою старших шляхтичів та мужиків поза школою. Він оснував спільний церковний хор і ріжні товариства в селі. Він позичуванними Людмилі українськими книжками і розмовами вспів змінити її національний шляхотсько-польський світогляд на демократичний український, та ще й прихилити її серце для себе, не зважаючи на станову ріжницю, так, що й вона потім мала відчити в читальні „Просвіти" в українськім дусі та потім вийшла за нього замуж. Після українського освідомлення вона відмовила своєї руки полякові, адвокатському аплікантові, що ласий був більше на її землю як придане, ніж на її шляхотське походження і виховання в польськім дусі.

Лиш одну хибу має на мою думку ця повість, а саме, що може за мало уваги присвятив автор залицянням Гукалюка до Люди та невдоволеню з них її батька. Але це остаточно дрібниця.

Українські інтелігенти, що походять із загонової шляхти та читальні „Просвіти", особливо у шляхотських селах, повинні закупити цю книжку обовязково до своїх бібліотек, щоб пізнати перестарілий світогляд тих шляхтичів і не допустити до того, щоб поручники за філію „Просвіти" в Самборі стратили гроші на друк цієї повісти, виданої для освідомлення нашої шляхти.

В. Окунь Бережанський.

ЯПОНСЬКИЙ ПОХІД НА НАНКІН.

Комунікат головної команди японської армії в Китаю подає таке: Шангайський фронт: Головні сили японських військ машерують у напрямі Нанкіну трьома кольонами. Перша кольона наступає здовж залізниці Шангай-Нанкін і наближається до Чангчов (Учін) в половині дороги між Нанкіном і Сучов. Друга кольона переплила т. зв. великий канал (здовж східного побережжя озера Тайгу) і причалила під Чангчов, відтинаючи китайцям відступ. Третя кольона наступає здовж західних берегів озера Тайгу в напрямі Ігсін.

—o—

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У БОЛГАРІЇ.

Болгарська поліція арештувала всіх членів нового виконавчого комітету комуністичної партії. На підставі сконфіскованого матеріялу ствердили, що партія дістала із закордону субвенцію у висоті 3 міліонів левів річно.

—o—

8.000 ЖЕРТВ ГРАНИЧНИХ НЕПОРОЗУМІНЬ.

Заступник державного секретаря Злучених Держав почав переговори з представником республіки Сан Домінго де ля Конча у справі граничних конфліктів між Сан Домінго й Гаїті.

Тимчасом державний департамент дістав телеграфічну вістку, що підчас тих конфліктів згинуло аж 8.000 цивільних осіб, себто більше, ніж це виказували дотеперішні дані.

НОВИНКИ.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним переплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку! Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів!

— ЛЬВІВ СВЯТКУЄ 25-літні роковини смерти Миколи Лисенка величавим концертом, який улаштовують усі львівські музично-співочі Товариства в салі Великого Театру 19. грудня 1937. (св. Миколи) в годині 12-ій вполудне. Подробиці в тих днях.

— Знана зі солідности кравецька робітня мужеських одягів М. Білоус, Львів, Домініканська 4. І. п. тел. 234-56. На складі власні матеріяли до вибору. Ціни приступні. 1931 11-35

— „Хром", Львів, вул. Руська 20., телефон 271-83 поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всякого роду футряні шкірки, як також перефасоновує і пероробляє уживані футра за найновішими моделями. —i

— Відчит д-ра Д. Донцова. „Де шукати наших історичних традицій?" відбудеться у вівторок 30. ц. м. в год. 6. вечором на „Бесіді".

— Стінний календар Рідної Школи на 1938. р'к вже вийшов із друку. Як кожного року, так і цього він багато ілюстрований подіями з діяльности Рідної Школи. — Тим Повітовим Союзам Кооператив, що надіслали до Рідної Школи свої замовлення на цей календар ми вже вислали. Залишається Рідній Школі ще невелика скількість примірників. Котрий Повітовий (Окружний) Союз Кооператив бажав би ще мати цей календар, нехай його замовить. Оскільки стане накладу, Рідна Школа вишле його на умовинах, поданих у писемній оферті. — Головна Управа Рідної Школи.

— Відчит по українськи в радіо. Завтра, в неділю 28. ц. м., львіська радіостація передаватиме в год. 8.50—9.00 рано по українськи відчит інж. М. Боровського „Догляд саду в зимі". Крім цього у найближчім тижні: українські кружки у вівторок (14.00—14.20), українська тижнева газетка в середу (13.45—13.55), та богослуження з Волоської церкви у Львові з нагоди свята Воведенія в суботу (9.30—11.45). Варт буде теж послухати фрагменту з книжки відомої Тетяни Чернавіної „Втікачі з ГПУ", який передаватимуть в год. 19.00—19.20 в середу 1. грудня.

— „Психольоґія дітей та молоді" — виклад м-ра Я. Чуми з циклю прилюдних викладів на виховні теми відбудеться в неділю, 28. ц. м. в салі бібліотеки „Просвіти", Ринок, 10. в год. 17. Вступ вільний.

— Академічний вечір. Дня 28. ц. м. відбудеться в год. 6. вечором в Українській Бесіді виклад о. д-ра А. Іщака на тему: Упадок церкви на Радянщині.

— Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові приняла на своєму засіданні від 1. листопада ц. р. в дійсні члени Т-ва пп.: проф. Мирона Кордубу, Гр. Гануляка і Романа Сливку.

— Конфіската українських календарів на Волині. Повітовий староста в Луцьку заняв, як відомо, календарі „Просвіти" і „Золотий Колос" на 1938. р., мовляв тому, що зміст їх незгідний з польською державною ідеєю та суперечний з карним законом. Як повідомляє „Волинь", луцький окружний суд затвердив цю конфіскату.

— Відізд української артистичної пари до Америки. Сьогодні, у суботу пополудні, виїхала зі Львова на Ґдиню, звідки післязавтра відїде на концертове турне по Америці артистична пара Антін Рудницький з дружиною Марією Сокіл. На двірці прощав їх, крім родини, поважний гурт знайомих і приятелів львівського музично-співочого світа, як д-р В. Барвінський, п-і Приймова, Лепкова, дир. Улуханові, д-р Мінцер і інші, від учениць Музичного Інституту сестри Сушківні та гурт громадян львівського товариського світа.

— Сніжна заметіль. Сьогодні рано (27. XI) перейшла над Катовицями й околицею сильна сніжна заметіль. Коло год. 10.30 раптом стемніло і счинилася сильна метелиця з блискавками і громами. Буря тривала коло пів години. Ніяких випадків ніде не було. Перед полуднем і пополудні панувала також і у Львові сніжна метелиця, одначе сніг швидко топився. — Над Краковом зірвався сьогодні к. 11. год. передполуднем сильний буревій, який ушкодив телефонічні проводи та позривав антени. Небо покрилося темними хмарами і над цілою околицею перейшла сильна сніжна метелиця з блискавками і громами. Відтак настала погода.

— Арештування в Дрогобиччині. Як повідомляє польська преса, в дрогобицькому басейні поліція перевела серед українців масові ревізії й арештування. Арештували 20 осіб, переважно з інтеліґентських кол.

— Страйк працівників міських плянтацій у Львові триває дальше. Робітники, зорганізовані у фахових союзах, підтримують їх короткими страйками. До Львова приїхав головний секретар союзу працівників публичної вжиточности, і розпочав переговори зі страйкарами та міською управою. — У фабриці цукорків „Газет" вибух знову окупаційний страйк, в якому бере участь 180 робітників. Причиною страйку є редукція працівників.

— Гімназії виховують молодь на авантурників. На засіданні державної ради публичної освіти стверджено, що найбільше число студентів, які беруть участь у студентських бучах, рекрутується з першого року. З того виходить, що до студентських авантур причиняється не атмосфера, яка панує у вищих школах, але атмосфера з гімназій, які наставляють молодь у незластивому напрямі. Свідчить зрештою про те сам штубацький характер тих буч.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Клаптик радости.

Оглянувся я нині, а то вже ікс моїх фейлетонів про політику. Так ніби ціле наше життя тільки політикою начинене!? Годі! Досить! Зверніть очі в іншу сторону, де не має приступу дідько ненависти, а царює бог любови.

Був я недавно на весіллі... Направду, Шановні Читачі, на весіллі! І не женився там старий радник, що за рік піде на емеритуру, з невістою, що перед часом пішла на пенсію, а молодий хлопець із молодою дівчиною, а женився так, як це буває в переказах живе.

Весілля в нинішних часах — загалом рідка птиця. Університетський „нумерус нуліюс", теольоґічний „лекс целібатікус", а загальний „статус павперікус" не сприяє розкладанню домашних огнищ, хочби й яких малих. Коли вже хтось і рішиться на спільну родинну ватру, то запалює її в такій тайні і в таких розмірах, що ніхто навіть не запримітить.

Весілля, на якім добрі боги позволили мені бути, відбулося з усіма приписами передвоєнного весільного кодексу.

Отже на стації не чекали гості на коней, а навпаки, возів не було за мало, хоч гостей приїхало більше як сподівалися, а міські гості дістали верхну одіж, хоч цього не сподівалися.

Старенькe попівство витало приїзших білими стовпами веранди і фестонами з барвінку. а на вулиці стояло все здорове населення села і рахувало та розпізнавало гостей.

— Пятнацятеро!

— З тими, чи без них?

— Без. Тепер вісімнацять.

— А посла рахував?

— Ще би ні! І того, що з ним.

— Ага той, що в ґазеті пише!

— А деж канонік зі Львова?

— Відай ще надїде.

— Либонь ні, бо був би в першім повозі їхав.

Напевно був би їхав, колиб був приїхав. А варт було. Коні як кати, фірман з цератовим кашкетом, а батіг... Раз тільки в мого батька такий був і то його на першім празнику вкрали.

В кімнатах народу а народу. Отці духовні з родинами (і то неякиминебудь!), цивільні усяких фахів (теж неякихнебудь), а над тим усім армія в особі старого ґенерала.

Серед гамору розмов, повитань і припрошувань чути бренькіт струн. У сірім кутку малої кімнати готується до свого виступу музика — підстроюючи свої інструменти (гляди бренькіт!) і свої музичні здібности (гляди пузата пляшка, сильно випорожнена!).

Два дружби як мухи в окропі. Звиваються, розпоряджують, запрошують, перепрошують, представляють.

Молодої і на лік ніде нема, молодий тільки час до часу блисне і зникае як метеор, дружки дали себе хвилину подивляти і зникли. Одним словом — усе як припис каже.

Решта йшла також по припису: Шлюб був назначений на вісімнацяту (нового стилю!) а в девятнацятій почалось благословенство.

Хто брав модерний шлюб, той нехай жалує, що не падав до ніг батькам, не чув добрих матірних і батьківських рук на своїй голові, а все те в білій сукні „з вельоном" і при звуках пісні „Де згода в семействі".

Тут усе те було від альфи до омеґи, а визначний тенор між послами і один з найліпших весільних старостів, яких я бачив, так потягнув „і з ними він живе", що аж серце радувалося.

А того серця було так багато...

І в старенькім попівстві і довкола нього.

Бо в весіллі брали участь не тільки родина і гості, але й ціле село.

Два дні тому був прийом для ґаздинь і ґаздів, а вчора дівич вечір і вінкоплетення. Тому нині ціле село на ногах, а всі електричні ліхтарки в руках, ілюмінацію роблять.

Церква як на Великдень — світлами горить, шість панотців шлюб дає, хор скріплений доокличними солістами, вікнами термосить. А музика терпеливо жде на дворі, щоби заграти такий „туш", якого давно околиця не чула.

А потім похід до дому під звуки марша „Соколів", при світлі ліхтарок і осінного місяця, що в саму пору виконтився на чисте небо...

Ну, щож, Шановні Читачі, казати чи перестати?! Перестану, бо всього й так не опишу, а дехто ще подумає, що це все вигадка.

Отже ні! Відбулося таке весілля в Галичині, в 1937 році, дай Боже щоб не останнє і не тільки в Ходорівщині, бо — без огляду на все — і нам треба якоїсь радости в житті! Бодай клаптик, як усміх синього неба в осінню сльоту...

Галактіон Чіпка.

Чергові студентські демонстрації.

Сьогодні в річницю вбивства студента Ґротковського, ґрупи ендецьких студентів викликали нові вуличні бучі. В год. 10 після богослуження в костелі св. Миколая, студенти намагалися уформувати нелеґальний похід, який поліція розігнала. Одна зі студентських ґруп перебилася на личаківський цвинтар, вибиваючи по дорозі шиби в жидівських крамницях. Вертаючись із цвинтаря, демонстранти побили одного жида.

На Бернардинській площі прийшло до сутички з поліцією. Демонстранти побили палицями трьох поліцаїв. Одночасно інша ґрупа била шиби в жидівських крамницях.

Поліційна команда вислала скріплені резерви автами, кінну поліцію і мотопомпи. Похід розігнали.

Студенти намагалися передістатися вул. Хорущини і Осолінських під Політехніку, одначе поліція й там заступила їм дорогу. Підчас тої сутички, один зі студентів упав під копита сполошених коней. Пораненого студента забрали зі собою демонстранти. Малими ґрупами демонстранти перейшли під політехніку, де уладнили протижидівське віче, викрикуючи ріжні демонстраційні оклики.

—o—

— Львівська хроніка. До захристії костела св. Анни закрався якийсь злодій і забрав золоту чашу. — Посередника Каца-Котовського засудили на 3.000 зол. гривни або три місяці арешту за визиск фордансерок, яким виробляв заняття по кавяднях.

— Відгомін українсько-польської війни. Станиславівська прокураторія веде слідство проти Василя Вівчаря, Дмитра Купляка, Михайла Мацькова і Федя Запухляка під закидом, що тому 19 літ, в часі українсько-польської війни, вимордували в околицях Єзуполя польську стежу, зложену з 5 поляків і 2 жидів.

— Присуд на студента медицини. Городське староство засудило студента третього року медицини, Лешка Кулаковського на 30 зол. гривни або шість днів арешту за те, що здирав афіші з закликом до молоді зберегти спокій у вищих школах. Засуджений зголосив відклик.

— Нова контроля лікарських дипльомів. В останніх часах виявилося кілька скандальних випадків, де люди без медичного наукового дипльому управляли безправно лікарську практику. Тому компетентні урядові кола рішили переводити при допомозі лікарських палат нову контролю лікарських дипльомів. У Варшаві виявився куріоз, що шарлятан без медичних студій практикував 15 літ і уходив за славного лікаря.

— Пожежа. В Малехові під Львовом згоріла на шкоду солтиса Йосифа Малини стодола, в якій було 70 кіп збіжа. Вогонь підложили.

— Відгомін людового страйку. До окружного суду в Перемишлі вплинув акт обвинувачення проти гр. Дрогойовського із Чесанова та 9 членів польської людової партії. Закидують їм участь у відомих подіях підчас селянського страйку в серпні ц. р.

— За вбивство брата. Перед судом присяглих у Самборі відбулася розправа проти 22-літнього Стефана Пукача і його природного брата, 37-літнього Осипа Мащака, що в червні ц. р. вбили у Стрілківцях самбірського повіту свого старшого брата Івана Пукача у звязку з маєтковим спором. Мащака засудили на 13, а Стефана Пукача на 10 літ вязниці.

— Людовий університет під Самбором. В Бисковичах самбірського повіту відбулося вро-

чисте відкриття людового університету Т. Ш. Л. Наука розпічнеться 28. ц. м. В найближчому часі відкриють такий університет на передмісті Дільна в Самборі.

— Краєва хроніка. Старостинський суд у Перемишлі укарав кількох власників камениць за нехлюйство гривною 300 зол. або трьома тижнями арешту. — В Сороцьку пов. Теребовля 35-літній селянин Іван Матвіїв убив свою матір Анну підчас сварки за масток.

— **Відгоміи людового страйку.** Городський суд у Рогатині розглядав карну справу Михайла Дроня і Миколи Гнипа за участь у подіях підчас людового страйку в районі Бурштина. Дроня засудили на 4 роки, а Гнипа на 5 тижнів арешту. — До перемиського окружного суду вплинуло в останньому часі кілька актів обвинувачення проти поодиноких осіб і цілих груп за участь у серпневому т. зв. рільному страйку, зорганізованому людовцями. Суд буде розглядати їх у найближчих тижнях.

— **Новий присуд на адв. Гофмокля-Островського.** Сосновицький окружний суд розглядав удруге справу адв. Гофмокля-Островського за образу суду. Присуд, яким засуджено його на 3 місяці арешту та відобрано право виконувати адвокатську практику на 2 роки, найвищий суд уневажнив. Тепер сосновецький суд удержав у силі позбавлення на два роки права адвокатської практики, а кару арешту перемінив на 600 зол. гривни.

— **Єпископ почесним індіянським вождом.** Підчас врочистости, яку влаштували індіяни в честь єпископа Кельгері (Зл. Держави), монсіньора Каролла, іменували його почесним вождом індіянського племени і надали йому титул „Пітеїкс ам", що значить „білий орел". Це імя прислугувало пок. індіянинові, що вмер недавно, окружений загальною любовю і пошаною. Наділення тим іменем єпископа свідчить про його велику популярність серед індіян.

— **Російські ріки замерзли.** В ріжних сторонах Совітської Росії впала сильно температура. Багато рік замерзло, наслідком чого припинилася комунікація на Волзі, Москві, Оці та каналі Москва—Волга.

— **Большевицькі вибори.** Московська „Правда" нарікає на лиху організацію виборів у багатьох округах. У списах виборців поминено багато управнених громадян, а зате масово вписано небіжчиків або немовлята.

— **Ріжні вістки.** В околиці Царгороду пасажирський автобус упав у яругу, при чому згинуло кільканацять осіб. — В Ню Йорку основано бібліотеку, що збирає самі гумористичні видання і користується великою фреквенцією читачів. — Нюйорська радіостація маринарки одержала сигнал „С. О. С." від англійського корабля, що біля островів Багами зударився з іншим кораблем. — Англійський транспортовий корабель „Нолінгтон Курт" затонув біля острова Гайті в часі бурі. — Тіло колишнього англійського премієра Рамзея Мекдональда, яке привезли кораблем до Льондону, згідно з бажанням небіжчика мають спалити в крематорії.

— **Корабельні катастрофи.** Підчас бурі на озері Саіма у Фінляндії затонув туристичний корабель, при чому згинуло 18 осіб. Між Або і Марієгамном хвилі викинули на скелю корабель „Делет". Пасажирів і залогу врятовано.

— **Летунська катастрофа.** Німецький комунікаційний літак т-ва „Люфтганза" розбився вечором на летовищі Кройдон під Льондоном. При упадку на землю настала експльозія, причому погибли три особи.

— **Катастрофальні бурі в Південній Америці.** З південних провінцій Бразилії (Сао Павльо, Ріо Гранде і Парани) надходять вістки про жахливі виливи рік, бурі, а навіть повітряні труби, що спричинили величезні шкоди. Залізнича комунікація між С. Павльо і Ріо Гранде переважно зірвана. Вода залляла ціле Хірікса і знесла багато домів. В одній місцевости буря звалила два доми. Повітряна труба перенесла кілька деревляних домів на кільканацять метрів, причому згинуло кілька родин. — Як повідомляють з Буенос Айрес, страшне торнадо перейшло долиною Калінгаста. Багато домів знищило, згинули череди худоби. Ростинність знищена на великих просторах. Згинуло там багато людей.

— **По большевицьки.** Населення боровірської округи хотіло поставити кандидатуру якогось Андрієва на місце урядового кандидата Нікітіна. Таку зміну передбачує совітська конституція та виборча ординація. Одначе голова партійного комітету Нілов відкинув кандидатуру Андреєва як „тайного опозиціоніста". На другий день Нілова хтось убив. Під закидом убивства ГПУ арештувало Андреєва і до кількох днів його розстріляно.

— **Красномовний офіціяльний документ.** Урядовий документ, а саме Свідоцтво Досліджування ч. 182 видане Державним Телекомунікаційним Інститутом при Міністерстві Почт і Телеграфів, з дати 3. листопада 1937 р., предмет досліджування: Приймач Ф. Телефункен, тип Феномен ч. 4683, а рід досліджування — дослідження містоти сили авторитативно стверджує, що при напрузі сіти 215 Вольт побір сили є 26 ватів, а при напрузі сіти 117 Вольт побір сили є 24,5 ват. Що це все значить? Це значить, що супергетеродина Феномен Мз. краєвої фабрики Телефункен зужиє около 25 ватів струму, отже стільки, скільки його зуживає мала жарівка. Тому це є найощадніша супергетеродина в зужитті струму при світовім засягу і повній видатности. Вона заощаджує завдяки спеціяльному укладові „економізатор струму" пересічно коло 3.60 зол. місячно, при ціні 1 кв. зол. 0.60 і 8 годинної праці на добу. Феномен Мз. коштує за готівку 289 зол., а на рати — 16 рат по 20.— зол. при завдатку 20.— зол. По кількох роках відбірник Феномен Мз. амортизується через саму ощадність на струмі.

——o——

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": „КОХАННЯ І СЛЬОЗИ ЖІНКИ".

Такий заголовок може знеохотити справжнього кінового аматора від наміру оглянути цю фільму. Поправді це зовсім добра австрійська фільма з дуже драматичним сценарієм у головних ролях з Іваном Петровичем і Магдою Шнайдер. Історія бідної дівчини, що закохалася у кабаретовому музиці і заопікувалася ним у найтрагічнішій хвилині його життя — зображена як у найкращій пєсі. Той спосіб, яким часто користуються сценаристи, що оповідання одної з дієвих осіб про минулі події виводять в образах, якби дія відбулася саме тепер, тут використаний зручно і не робить штучного вра жіння. Магду Шнайдер бачили ми вже в неодній такій самій ролі скромної дівчини і вона завсіди однаково природна, своєю появою і грою підходить до такої ролі. І Петрович виступає як пяніст і ми бачимо, як грає на концерті. Поруч цих двох головних артистів прегарну креацію у легкому тоні дав Сіма.

——o——

✝ Посмертні згадки.

Франц-Кораб-Криницький, емер. лісничий гр.-кат. Митр. дібр „Перегінсько", помер в Осмолоді у 74-ому році життя.

Народився на Лемківщині. Малим хлопчиною залишився круглим сиротою по комісарю всіх Митр. дібр. По укінченні агрономічної школи в Дублянах, лісової практики і фахового іспиту, дістав спершу місце агронома в маєтку Унів—Якторів, потім місце лісничого Підлюте—Осмолода. Там прожив покійний майже пів століття, бо 46 літ. Був він першим агрономом-лісником, що переміряв своїми стопами лісні гущі Ґорґанів. Не було плаю, якого він не знав би, не було колиби, де він у своїх нераз кількатижневих мандрівках не ночував би. „Я кожну стежечку-камінчик тут знаю", говорив часто покійний, „неодну доріжку плай витоптав я своїми ногами".

Любив він ті гори і ніколи не міг на довше з ними розстатись. І та любов природи робила те, що він зумів видержати предовгих 46 літ там, де кожний рік видався би віком. Та ще більше привязався до зеленої верховини, коли утратив свою любу дружину: краса гірської природи стала лікарем його сердешного болю. Вона не допустила до заломання духа та зневіри у своє звання. На строгому сповнюванні обовязків минали йому роки, а доля судила йому діждатись побачити своїх дітей забезпечених і корисних для дорогого Народу. Та доля, що була твердою для нього, не поскупила йому і тюрми за любов до України, а в останніх роках не пожаліла йому терпінь важкої недуги, яка замкнула йому очі на віки.

Духом все сильний, молодечий серцем, великий і шляхотний, зеднав собі любов і признання у всіх, хто його знав. І хоч заросли лісові стежки, куди ходив, хоч замовк його веселий спів, а тільки над могилою в Осмолоді шумить жалібно гірський вітер, то довго-довго буде ще жити „дорогий Дзядзо" у споминах мешканців гір. В. Й. П.

Дописи.

РУДКИ.

Спростування. На підставі § 19. прес. закону просимо помістити на тім самім місці і тими самими черенками, як допис з Рудок з дня 15. X. п. р. під заголовком „Збори інтелігенції", отсе спростування: Неправдою є, що нововибрана управа Народнього Дому в Рудках з дня 29. X. 1935 у складі: о. Гадзевича, д-ра Гайдучка і п. Химяка нічого не зробила і тому мусілося продати реальність Народнього Дому. Зате правдою є, що з причини лихого фінансового положення Народнього Дому рішила Надзірна Рада на своїм засіданні ще дня 30. VIII. 1932, в якої склад входив тоді о. Степан Онишкевич, продати згадану реальність. Правдою є, що по невдатній санації Нар. Дому, якої підіймався п. Павло Іванів, директор П. С. К. в Рудках, поручили Загальні Збори Нар. Дому в Рудках з 29. X. 1935 нововибраній управі, до якої ввійшли того дня о. Гадзевич, Д-р Гайдучок і п. Химяк, виконати ухвалу Надзірної Ради з 30. VIII. 1932 і продати згадану реальність Нар. Дому українській установі, що згадана управа виконала. Неправдою є, що згадана вище управа винаймила кімнату в жидівській крамниці тому, щоб лиш мати спокій і на тому її праця кінчилася, зате правдою є, що іншої, тоді вільної кімнати в українськім домі не було до винайму. Правдою є, що лише через винайм тої кімнати, на що згодилися тоді на письмі всі інтелігенти в Рудках — крім п. Павла Іванова і п. Меланії Когутової, могли такі установи, як філія „Просвіта", кружок „Рідної Школи" і „Сільського Господаря", як теж і нововибрана управа Нар. Дому нормально працювати, яка то управа довела книговодство Нар. Дому до порядку. — З поважанням Хімяк, д-р П. Гайдучок, о. Гадзевич. — Рудки, 15. XI. 1937.

——o——

Спорт.

КОМУНІКАТ ВИДІЛУ ФІЛІЇ К.Л.К. У ЛЬВОВІ.

Виділ Філії КЛК. подає до відома, що ширші сходини членів філії КЛК. у Львові відбудуться в неділю 5. грудня п. р. в год. 17. у власній домівці при вул. Рутовського 22/III. пов. Програма сходин: 1) Реферат. 2) Висвітлення фільми з Дня Українського Спортовця. 3) Товариський вечір для членів і впровадження гостей.

Руханковий реферат КЛК. пригадує, що руханка відбувається для мужчин постійно в середу і в суботу від 18—19, а для жінок в середу від 17—18, в руханковій салі при вул. Коперника ч. 5. Легкоатлетичний реферат подає до відома, що не зважаючи на всі заходи й обіцянки Дирекції Спортової Галі не міг винаймити її з причин від себе незалежних.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ.

Товариський метч обох дружин відбудеться тільки тоді, якщо погода не зміниться на гірше. Якщо падатиме дощ або сніг — метчу не буде.

Цей метч відбудеться на грищі Погоні в год. 11.30 передполуднем.

СКОЦЕНЬ II. ЗДИСКВАЛІФІКОВАНИЙ.

Скоцень II дістав 2 місяці дискваліфікації за те, що копнув противника на метчу з Гасмонеєю. Кара, по відчисленню зимових місяців кінчиться аж 28. квітня 1938 р.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Борис Кудрик: ОГЛЯД ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ МУЗИКИ. Праці Гр. Кат. Богословської Академії у Львові. Том XIX. Львів 1937. Стор. 139, вел. 8°.

Юрко Тютюнник: РЕВОЛЮЦІЙНА СТИХІЯ. Квартальник „Вістника". Львів 1937, ч. 4. Стор. 94, 16°.

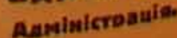
Ф. Аляхновіч: У КАПЦЮРОХ Г. П. У. Видавництво аутара. Вильня 1937. Стор. 158, 16°.

Ол. Бабій: ОСТАННЯ ОФІРА ЦІСАРЕВІ (поема). Вид-во „Батьківщина". Львів 1937. Стор. 32, 16°.

Інж. О. Локшинський: СУШЕННЯ САДОВИНИ ТА ГОРОДОВИНИ (з переглядом сушарень). Бібліотека „Сільського Господаря" ч. 142. Львів 1937. Стор. 78, 16°. Ціна 60 сот.

Олена Цегельська: БАЙКИ І КАЗКИ. Збірка. Образки Мих. Фартуха. Діточа Бібліотека ч. 10 за жовтень 1937. Стор. 63, 16°.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Адміністрація.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 28. XI. год. 12. впол. „В святоіванську ніч" казка для дітей; год. 3.30 попол. „Фройда теорія снів"; год. 7.30 веч. „Фройда теорія снів".

Понеділок 29. XI. год. 7.30 веч. „Варшавянка", „Свічка згасла".

Театр Ріжнородностей:

Неділя 28. XI. год. 3.30 попол. „Жабоньки".

Понеділок 29. XI. год. 7.30 „Цей і той".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ВИННИКИ к. ЛЬВОВА.

28. XI. Орлеяя.
29. XI. Шаріка.
30. XI. Муж двох жінок.
1. XII. Ніч під Івана Купала.
2. XII. Довбуш.

Дня 5. XII. театр починає свої виступи / Жовкві.

Український Національний Хор муз. провід. Дмитра Котка.

1. XII. Перемишль.
2. XII. Перемишль.

Хор виступає в оригінальних гуцульських строях з відповідно уложеною програмою. В найближчих днях Хор виступить з одним концертом у Львові.

КІНА.

АПОЛЬО: „Кохання та сльози жінки".
АТЛЯНТИК: „Останній поїад із обложеного міста".
ВАНДА: „Малий бунтар", „Зі сто масками".
ҐРАЖИНА: „Пенні".
ЕВРОПА: „Король і хористка".
КАСІНО: „Дівчата з Новолипок".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Ромео і Джулієта" з Нормою Шірер.
МІРАЖ: „Ніч перед битвою".
МУЗА: „Рожа" на осн. Жеромського.
ПАКС: „Чорний граф", Пат і Паташон.
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Егерт, Ян Кепура).
РАЙ: „Не цілуй у кіні".
РІЯЛЬТО: „Лише раз кохала".
СВІТ: „Криваві перли" і „Спокусниця".
СТИЛЕВЕ: „Після бурі" і ревія.
ТОН: „Зелений сигнал".
УТІХА: „Робінзон Крузо" і рев'я.
ХИМЕРА: „Парамата".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Версаль, Ніцца, Монте Карльо".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Давос" (Швайцарія).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 28. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.30, 18.00 Музика; БІЛГОРОД 19.00, 20.10 Спів; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.15 Циг. музика, 21.55, 22.00 Концерт; ВІДЕНЬ 15.40 Смичк. квартет, 19.35 Скр. рес'таль Телеманія, 20.00 Жінки прикрашують життя, радіоконкурс; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Шведські пісні, 18.00 Гарні мельодії; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; ЛЯЙПЦІҐ 20.00, 21.00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера; МІЛЯНО 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт, 21.00 Хор; ПРАГА 12.20 Розр. музика, 21.00 Концерт ф'льг.; РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт муз. т-ва „Паделю", 20.37 Гумор, 21.15 Спів, 21.30, 22.00 Симф. концерт; РИМ 17.00 Розр. програма, 21.00, 22.00 „Свальо ді фортуна" муз. фантазія Роса Пароді.

Понеділок, 29. листопада 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 20.00 Веч. гомін, БУДАПЕШТ 12.05 Орх. концерт, 17.00 Циг. музика, 20.10, 21.00 Концерт фільг. орх., ВІДЕНЬ 17.30 Спів, 19.25, 20.00, 21.00, 22.00 „Дон Карльос" оп. Вердія, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Португальські пісні при винозборах, 20.00 Концерт фільг., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Солісти, МІНХЕН 21.00 Моцартові твори, ПРАГА 16.35 Соната а-моль Шумана на скр. і форт., 19.15 Концерт військ. орх., 20.20, 21.00 „Ді Кунст дер Фуге" Баха, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.15 Пісні, Рим 20.30 Розр. музика, 21.00 Симф. концерт, 22.15 Розр. мельодії, Штутгарт 19.15, 20.00, 21.00 Севільський цирульник оп. Россінія.

Вівторок, 30. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.00 Муз. др'бниці, 19.10 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.50, 19.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 13.30 Спів, форт., 19.00 Циг. музика, 22.45, 23.00 Оп. орх., ВІДЕНЬ 10.40 Сопран, форт., 15.15 Для дітей, 17.35 Скр. рес'таль Роб. Сотенса, 19.40, 20.00 Дута орх., 22.30 Соната б-дур Моцарта на скр. і форт., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, ЛЮКСЕМБУРҐ 22.00, 23.00 „Чародійний флет" оп. Моцарта, МІЛЯНО 17.15 Камер. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Міньон" оп. Томаса, ПРАГА 17.30 Смичк. квартет 18.20 Пісні й форт. твори, 19.50, 20.00 Гітара, (Сеговія), РАДІО ПАРІ 21.15, 22.0, 23.00 „Дитина кохання" драма Бателя, Рим 17.15, Сопран і форт., 19.20 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 28. листопада 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.15 Для села: Хл. Ґазетка, Про що треба подумати в зимі, Хоральна музика з пл., Плекання садів; 10.30 Репортаж із Перемишля; 11.30 Музика з пл.; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Ост. премієра у Львові; 13.10 „Гамалда" оповідання; 13.30 Орх., спів; 14.30 Трансмісія з відслонення памятника Совінського у Варшаві; 14.45 Для села: Огляд ринк'в рільних продуктів, Музика з пл., „Нещастя", Вчімся від англ. годівельника; 15.45 Для дітей: З нашої бібліотечки, Музика з пл.; 16.05 Авиниця та життя; 16.20 Орх. і сол'сти; 18.05 Форт.; 18.30 Поклін Ст Виспянському; 18.45 Театр Уяви: „Варшавянка" Ст. Виспянського; 20.00 Спів, скрипка, форт; 20.35, 21.00 Спорт; 20.40 Пол'т. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 Ліцитація пісеньок, легка словно-муз. авд., 22.00 Оповідання про Моцарта; 22.50 Ост. в'стки; 23.00 Танк. музика з пл.

Понеділок, 29. листопада 1937.

6.16—8.00 Ранішня авд., 11.15 Для шк'л: Говоримо про дороги, Музика з пл., 11.40 У фризієра, 12.03 Орх., Полудн. денник, Словно- муз. авд., 13.45 Музика з пл., 14.30 Чайковський в пл., 14.55 Біржа, 15.00 Трохи пісні, трохи слова, 15.20 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Орх., 16.50, 19.50, 20.55 Гутірка, 17.00 о. Гр. Мендель — славний біольог, 17.15 Забуті пісні у супр. форт., 17.50, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Львів підчас лист. повстання, 18.20 Форт., 18.35 Неоклясицизм і неоромантизм у польс. поезії, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Нар. музика, 19.30 Дискусія: Старі й молоді, 20.00 „На св. Андр'я" солісти, хор, орх., 20.45 Веч. денник, 21.00 Танк. музика, 21.35 Літер. новини, 21.55 Ст. М. Стоінський: орх., Шлемінська спів, міш. хор, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Форт. і гр. пл.

Вівторок, 30. листопада 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Для шк'л: Про льняну ганчірку, 11.40 Симф. скерца, гр. пл., 12.03 Марші й танки з пл., Полденник, Зимова поміч, 13.45 Музика з пл., **14.00 Українські мельодії з гр. пл.,** 14.20 Балетова музика з гр. пл., 14.35 Пісні у вик. І. Глядого, тенор, у супр. форт., 14.55 Біржа, 15.00 Незаписаний стан служби" фрагм. із книжки Ст. Василевського, Музика з пл., 15.25 Вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 При ватрі, для старших дітей, 16.05 Фін.госп. актуалії, 16.15 Квартет, 16.50, 19.50, 20.55 Акт. гутірка, 17.00 „Над Двиною" фейл. 17.15 Солісти: форт., скр., 17.50 Зимові шпихлірі звірів, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Мандр'вки мийка по париських галеріях, 18.20 Театр Уяви: „Поворот до людей", 18.55 Програма на завтра, 19.00 Театр Уяви: „Ворожба", 19.30 Спів, форт., 20.00 „Кримський вечір", мельодії і танки, 20.45 Веч. денник, 21.00 Раз то мало, найгарніші мельодії, 22.00 Танк. музика, 22.50 Ост. в'стки, 23.00 Концерт бажань.

БІРЖА.

Львів 27. листопада 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 99·98, 89·55, Доляри американські 5.27·50, 5.25·00, Доляри канад. 5.27·50—5.25·00. Фльорени гол. 294·12—292·40, Франки фр. 18·07—17·67, Франки швайцарські 122.25—121·45, Фунти англ. 26·41—26·25, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·70, Кор. дан. 117·84—117·00 Кор. норв. 132·73—131·75, Корони шв. 136·08—135·10, Ліри, італ. 21·80—21·00, Марки фінлянд. 11·69, —11·25, Марки нім. 118·00 — 114·00, Шилінги австр. 99·20—98·00, Тель Авів 26·30 —26·00, Марки нім. срібні 121·00 — 117·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 57·50, 56·88, 3 інвс 1 ем. 73·25 серія. 84·25 3 пов. інв. 2 ем 72·25, серія 83·38 5 конверс. 63·50, 4 пр. дол. 39·75, 4 консол. 60·25

Папери.

Банк Польський 107·75 Цукор 33·25. Вугол 24·25, 24·50, Ліпьпоп 53·25
Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

Львів, 27. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·35 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·40 зол.
молоко	19—20 сот.
яйця (копа)	5·70 зол.

Тенденція вдержана на всі артикули.

ОПОВІСТКИ.

З нагоди вінчання Анни Мищишин і Миколи Вербопьця зібрано зол. 8.— на „Українських Інвалідів". 2187 1—1

Замість осібних подяк усім Достойним та Дорогим Землякам і Рідні за ласкаву память в день св. Михайла — складаю на українську університетську молодь 20.— зол. — **Адв. д-р Михайло Волошин.**

МЕШКАННЯ

ДВО і три-кімнатне мешкання з повним комфортом до винайму. Обертинська 27. 2165 2-2

МЕШКАННЯ 3-покоєве, повнокомфортове, сонячне при вул. Гіпсовій від 1. січня 1938 р. до винайму. Інформації телефонічно ч. тел. 270-27. 2159 2-4

РІЖНІ

...ИНКА металеві Ярвушкевича оказійно та тирольські шаткивниці, шмерґльовні більочки Артіфекс, Ревчнер, Легіонів 37. 1980 5—5

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черезві, жиркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 7-100

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, бердичі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина виробня „Іґю" — Львів вулиця Галицька число 5. — Тел. 240-51. 1896 12-?

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найдешевше направить фірма Н. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „Прециза", Рутовського 12 і Ринок 29 (брама Андрюлього). 1952 10-10

ХРИСТІЯНСЬКА робітня трикотарська Львів, Ліндого 3 поручає свої трикотарські вироби, як светери ручні і машинові — теж направа всяких трикотарських робіт і т. п. 1997 10-10

ВЕЛИКИЙ вибір ручних і фабричних воронок, таблеток, поручає Виробня Фрайсіх, Сикстуська 21. 2157 2—?

НА ШЛЮБИ, забави, виповічає убрання візитові, смокінґові, фракові. Ціни низькі. Коллонтая 10. Тел. 215-37. 2028 8—10

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортен тепер Бема 12 а. тел. 224-81. 1959 15-30

ВАЖНЕ ДЛЯ ФАХІВЦІВ! Науково-фахові і практичні книжки та самоучки для всяких фахівців, а м. ін. для ремісників в мовах українській, польській, нім. та інших достарчає „Нова Бібліотека", Копцева 4. На відповідь залучити пошт. марку. 2166 3—4

ГОДИННИКИ старі на нові та біжутерію заміняє найкорисніше ВАНДЕР, Шайноха один. Прецизійна, дешева направа годинників і біжутерії. 1903 1—?

ЗАБАВКИ, дитячі візки, ліжечка, — Брандт, Сикстуська 19. 2165 1—11

РАЙТУЗКИ вовняні 2.90, гетрові 4.50 та всіляке білля для дітей „СВІТ ДИТИНИ", Львів, Сикстуська 2. 2164 1—0

СМАЧНІ, ЗДОРОВІ І ДІЄТИЧНІ обіди можна дістати у п. М'ри Блаваньської, при вул. Голуєва 6. II. 2172 2—2

ПІДШТАНЦІ теплі санот. Д-ра Єґера 4.50, чисто вовняні 5.90, 6.80, кольорові 4.50 та всіляке тепле білля для пань „АСТРА". Львів, Сикстуська 2. 2163 1—0

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики
Др. ФІШЕР
б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Кавярні) тел. 251-68. 2143

Маврикій Кесслер
лікар Держ. Загал. Шпиталя
ординує від 3—6
ЛЬВІВ, РИНОК 3 — ТЕЛ. 274-02.

„MANUFACTURA"
під упр. О. Стефановича
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3.
поручає **НА ЗИМУ 1937-8**
наймодніші матеріяли на мужеські та жіночі одяги.

Гальо! Увага! Гальо!

Надзвичайно дешева продаж

усяких зимових матеріялів **з опустом до 40 проц.**
влаштовує вповні сезону
відоме джерело дешевого закупу

Галицький Маґазин Новин

Львів, ул. Галицька ч. 15.

Для реклями видаємо при закупні бдавятних товарів від зол. 5·— **білети** (бони) **до безплатної подорожі** по цілій Польщі.

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Францоза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти
РЕВМАТИЗМОВІ
кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. Дістанете в аптиках.
Виріб і головна продажа
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів, Коперника 1. 5—12

Кальки, Тасьми, Атраменти, Туші і Клеї
продукує хемічна фабрика
„СОНЦЕ"
сп. з обм. відп.
Варшава, Людна 6/8 тел. 9-53-58
Домагатися всюди.

Купуйте тільки знаної доброти
ГОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ
ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленні,
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР", бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
светерів
і теплого білля
поручає
„ГАЛЯНТЕРІЯ"
С. ДУЧИНСЬКА
ПЕРЕМИШЛЬ, КАЗИМИРІВСЬКА 26.

СКЛАД ЦУКРІВ І ЧОКОЛЯД
Йосиф Кеслер
ЛЬВІВ, ПЛ. ГОЛУХОВСЬКОГО 15.

Тільки оголошуючись у
„ДІЛІ"
можете успішно продати, купити або заміняти реальність.

ТІЛЬКИ — РИНОК 33.
На біжучий Сезон — Найбільший вибір мужеських і жіночих новин. Найліпші товари. Найнижчі ціни — у відомім гуртовім складі сукна і вовняних товарів ф-ми
ЯН ВАЛЛЯХ і Син
ЛЬВІВ — РИНОК Ч. 33.
Тел. 247-16. Християнська фірма. Річ основання 1841. Жадних філій не маємо.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
С. ФЕРЕНЦЕВИЧА
ЛЬВІВ, УЛ. ВІРМЕНСЬКА 22. І. п.
виконує мужеські цивільні і священичі одяги по найдешевших цінах. 5—10

Меблеві покриття хідники, дивани, церата, лінолеум, капи і намітки, в найбільшім виборі
ФРЕНКЕЛЬ і ЛІДЕР 12-?
Львів, Леґіонів 29, в подвірю, тел. 286-38.

ЯК БУТИ ЩАСЛИВИМ У ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ З ЖІНКОЮ?
Жадайте брошурки (безплатно) „Дністер", Львів, Замойського 6,
1827 Тел. 217-04. 8—10

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА
світової марки

Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-Londyn) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.
виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

Найвищий час

купити матеріяли на теплі вбрання і білля; маємо великий вибір взорів і десенів.
МАНУФАКТУРА
Е. Ф. Борис і Ска
Перемишль, скр. пошт. 185.
Жадайте безплатних зразків.

Матраци, ролети, тапети, фіранки, дивани, меблеві матеріяли, тапчани і т. п.
Проектування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських
Т. Кисяк і сини
Львів, пл. Смольки 4
Тел. 24009 і 21985 25—40

ПОРОШОК ДО ПЕЧЕННЯ

Коли вживаєте доброго порошку до печива маєте ту певність, що Ваша праця не змарнується, навпаки: печиво гарно вдасться, буде пухке і смачне.

КІР

Львів, Уейського 6
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

ПЕРЕПРОДУЄ
МАГАЗИНУЄ
ПЕРЕВОЗИТЬ
артикули українського виробництва
СОЛІДНО
СКОРО
Й ДЕШЕВО
торговельно - транспортове бюро
Івана Парубчака
ЛЬВІВ, ВУЛ. ДОМІНІКАНСЬКА 7
2084 тел. 242-19.

ПЕРЕДОВА
Фабрика фортеп'янів і піянін

Т. Беттінґ і С-ка

ЛЕШНО ПОЗНАНСЬКЕ
поручає інструменти недосяжної якости. — Найдешевше купити безпосередньо у фабриці.
1687 21-30

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох. перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує всякі перевози до всіх і усі місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу мебльів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки.
1428 31—40

ЄДИНА УКРАЇНСЬКА ЦУКОРНЯ
„Русалка"
Микола Підсадочний
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 1
поручає свої знамениті вироби.

Всім П. Т. Гостям, що приїзджають до ПЕРЕМИШЛЯ — поручаємо ПЕРШОРЯДНИЙ РЕСТОРАН
М. Кузишина
ПЛ. НА БРАМІ Ч. 9. Тел. 15-76

Ваші місячні і щоденні закупи для ведення домашнього господарства полагодить Вам солідно і скоро
Кооп. КОМА
крамниці споживчих товарів при вул. Михайла 4, тел. 219-14 і Жовківській 183, тел. 243-27
При місячних закупах достава товарів до дому. 3—3

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.